

Ozi-oma,
Maku
Deru

Ozi Jiŋnu, onye emeje
baputizimu eezi l'echiegu

(Mat 3:1-12; Luk 3:1-18; Jiŋn 1:19-28)

¹ Owa-a bu ishi ozi-oma Jizosu, bu Kéreshi; Nwa Chileke. ² Azáya onye mpfuchiru Chileke deru l'ekwo su: “Nwa mu; mu e-zi onye-ozu mu

g'o vuru ngu uto je aboro ngu uto.*

³ O duru onye ara iya arara l'echiegu su:

Unu meziaru Nnajiuphu uto.

Unu mee gbororo iya g'o dugbaa nhamunha.†”

⁴ Noo ya Jiŋnu onye emeje baputizimu bya anodu l'echiegu ara iya arara asuje: “Izimanu iphe-aji unu lwa unu azu; g'e mee unu baputizimu. Oo ya bu Chileke aguru unu nvu l'iphe-aji, unu meshiru.” ⁵ Ndu ali Jiudiya me ndu Jierusalemu mgburugburu nodu awupfutaje iya g'ephe numa iphe, oopfu. Ephe nodu akoshi iphe-aji, ephe meshiru; o nodu emejgbaa phe baputizimu l'enyimu Jidanu.

⁶ Noo ya; uwe, Jiŋnu eyeje l'ehu bu uwe, e meru l'aji inya-kamelu; o nodu egudeje akpo-anu tubuta iya l'upfu. Nri, oorije bu igube yele manu-enwu. ⁷ G'ora ora ono be osuje: “O duru onye ozo, ka mu l'ishi; ka mu l'okpa, l'e-mechaa bya; onye mu ta asukpodanu ge mu e-tupfuru etupfuru; tofu eri akpokpa, o yeru l'okpa.

* 1:2 1:2 Gunaa Mal 3:1. † 1:3 1:3 Gunaa Azá 40:3.

⁸ Mbẹdua meru unu baputizimu lẹ mini; ọle onye k'ono l'e-me iya unu lẹ Unme-dụ-Nsọ.”

Eme baputizimu mẹ ọhutama Jizọsu

(Mat 3:13–4:11; Luk 3:21-22; 4:1-13)

⁹ O rwua ujiku lanu; Jizọsu shi lẹ Nazaretu, nọ l'alì Gálili bya; Jiọnu mee ya baputizimu l'enyimu Jiọdanu.

¹⁰ Jizọsu rwufutashiẹpho lẹ mini ono; ọ hụma g'igwe bukahụerupho ẹbo gheru ọnu; Unme Chileke dụepho gẹ ndo pheẹpho phaa phezeta bya anọdu iya l'ẹhu. ¹¹ A nụma olu-opfu, shi l'imigwe ono sụ: “Ì bụ Nwa mu nwoke, mu yeru obu. I jiru mu ẹpho.”

¹² G'e jia epfua; Unme Chileke ono mee Jizọsu; o je anọdu l'echiẹgu. ¹³ Ọ nọo l'ime echiẹgu ono ụkporo abalì labọ; Nsetanu nọdu ahụ iya ama. Ẹka ono, Jizọsu nọ ono bụerupho unwu anụ-ẹgbudu nọ iya. Jizọsu nọdu l'ẹka ono; unwu-ojozi-imigwe nọdu ejegbaaru iya ozi.

Opfu Chileke, Jizọsu ziru lẹ Gálili

(Mat 4:12-22; Luk 4:14-15; 5:1-11)

¹⁴ A tųepho Jiọnu mkpọro; Jizọsu bahụ l'alì Gálili; je ezikashiahaa ozi-ọma, k'ẹka Chileke bụ eze ¹⁵ sụ: “Teke ono, Chileke kweru ukwe iya ono rwuakwaru. Chileke abyaakwa egoshi lẹ ya bụ eze; g'izimanu iphe-ẹji unu lwakwa unu azu; unu bya ekweta ozi-ọma Chileke.”

¹⁶ O be g'o tsoru aguga eze-enyimu, nọ lẹ Gálili; ọ hụma Sayimonu yẹle Anduru, nwune iya ẹka ẹphe agha ụgbu-ikokoro l'eze-enyimu; kele ẹphe bụ ndu ese ikokoro. ¹⁷ Jizọsu bya asụ phe: “Unu bya etsoru mu gẹ mu emee unu g'unu bụru ndu a-nọdu esekutajẹ nemadzụ g'eesetajẹ ẹma-a.” ¹⁸ Epfupfu, oopfu iya; ẹphe gwọbe ụgbu phe; tsoahaa ya.

¹⁹ Ọ byakwa ejeriberu nwanshì; ọ hụma Jiemusu nwa Zebedi yẹle Jiọnu nwune iya. Ẹphebedua nọ l'ugbo phe

emezi ụgbu phẹ emezi. ²⁰ Ahụma, Jizọsu ahụma phẹ; o kua phẹ. Ẹphe haa nna phẹ Zebedi l'ụgbo ono; haa ndu ọphu e butaru ebuta; je etsoru Jizọsu.

Nwoke, ọbvụ eme
(Luk 4:31-37)

²¹ Ẹphe bya abahụ mkpụkpu Kapaniyọmu. O - rwuẹpho eswe-atụta-unme ndu Jiu; Jizọsu bahụ l'ulo-ndzukọ ndu Jiu je awata ezi iphe. ²² Ẹphe sachaa ọnu saa nchị l'iphe, oozii phẹ; kẹle oozii iphe g'onnye ike dū l'ẹka. O to zidu gẹ ndu ezije ekemu.

²³ Ọ dūru nwoke, ọbvụ eme, nọ l'ime ụlo-ndzukọ ono. ²⁴ O chiahaa mkpu sụ: “Jizọsu onye Nazaretu; parụ anyi haa! ?Bụ gụnu bẹ anyi lẹ ngu jigba? ?I bya anyi emebyishi? Mu maru onye i bụ. I bụ onye dū nsọ, shi l'ẹka Chileke!”

²⁵ Jizọsu baarụ iya mba sụ: “Dobe ọnu doo; futa nwoke ono l'ẹhu.”

²⁶ Ọbvụ ono bya atụa nwoke ono ndapfụ woru iya gbachia; rarụ iji-ẹnya iji-ẹnya lufuta. ²⁷ Ọnu kụgbabechaa ndu nọ l'ẹka ono akụgbabe. Ẹphe wata aji nwibe phẹ sụ: “?Iphe ọwa-a bụ gụnu? Iphe, oozii-a gbẹkwanu bụru anyi nchị ọphúú. Onye ọphu egudeje nkamẹnya abarụ ọbvụ mba; ẹphe eme iphe, o pfuru.”

²⁸ G'e jia epfua; ẹpha Jizọsu ngakọtawaa alị Gálili mgburugburu.

Jizọsu emeta igwerigwe
ndu iphe eme

(Mat 8:14-17; Luk 4:38-41)

²⁹ Afuta, Jizọsu phẹ afuta l'ulo-ndzukọ ono yẹle Jiemusu; waa Jiọnu swịru tųgbua. Ẹphe bahụ ibe Sayimonu phẹ, bụkwapho ibe Anduru phẹ. ³⁰ Ododẹnya nọdu eme ne nyee Sayimonu; ọ zẹe l'ime ụlo. Ọo ya bụ; a

bya epfuaru iya Jizos̄u. ³¹ Ọ bya ejepfu iya bya egude iya ẹka l'ẹka selia; ododonȳa ono mebuhu iya; nwanȳi ono wata ph̄e akwaru ẹbyaa.

³² O be l'uzenyashi; g'enȳanwu nȳihuchaaru; a ch̄itaru iya ndu iphe eme m̄e ndu ọbv̄u emegbaa. ³³ Ndu ẹka ono l'ophu gbaeph̄o mkpu bya eji ọnu-abata. ³⁴ O mee igw-erigwe ndu iphe eme; ẹph̄e wek̄orohu. Ọ ch̄ishikwapho ọbv̄u l'ẹhu ndu ọbv̄u emegbaa. Ọphu o kwejedu g'ọbv̄u ono pfua opfu g'ẹph̄e mahawar̄u iya-a.

*Jizos̄u epfu opfu Chileke
l̄e Gálili*

(Luk 4:42-44)

³⁵ Sw̄ichechero; ọ gb̄eshi jeshia l'ẹka ọo-n̄odu nw̄ekinyi iya; epfu an̄u Chileke. ³⁶ Saȳimonu m̄e ndu ẹph̄e l'iya sw̄i t̄uko ach̄okashi iya. ³⁷ Ẹph̄e h̄umae ya ph̄o; ẹph̄e s̄u iya l'on̄yemonye t̄ukokwaru ach̄o iya.

³⁸ Ọ s̄u ph̄e: “Unu g'anyi je l̄e mkp̄ukpu ọzo, har̄u d̄ugbaa anyi ntse ḡe mu je epfufuaru ph̄e opfu Chileke; k̄ele ọo iphe ono b̄e mu byaru.”

³⁹ Ọ jedzuru ẹkameka l̄e Gálili epfu opfu Chileke l'iphe, buk̄poo ọlo-ndzuk̄o. Ọ n̄odu ach̄ishi ọbv̄u, bugbaa nemadz̄u l'ime ẹhu.

*Onye ekpenta, Jizos̄u meru
o wek̄orohu*

(Mat 8:1-4; Luk 5:12-16)

⁴⁰ Onye ekpenta bya abyapfuta Jizos̄u bya egbushi ikpere; rwōo ya s̄u: “Ọ -b̄uru uche ngu b̄e ii-mena ḡe mu wek̄orohu.”

⁴¹ Imemini iya d̄u Jizos̄u; ọ bya amach̄ia ẹka denyi nwoke ono; s̄u iya: “Ọ b̄u uche mu. Ngwa; wek̄orohuwaro!” ⁴² Teke ono kwaph̄o; ekpenta ono mishihu iya l'ẹhu; o wek̄orohu. ⁴³ Jizos̄u nmash̄iaru iya

Okwa ike sụ iya g'ọ tughuekwapho lashia; ⁴⁴ bya asụ iya: “Ba adukwa onye ii-pfuru iya; jechikwaa g'onye uke Chileke lerwee ngu enya. L'i gweru ngweja, onye e metaru l'iphe, eme iya nū anuje nū g'e gweeru ngu gẹ Mosisu tūru ekemu sụ g'e gweje iya. Oo ya bụ gẹ ndiphe e-gude nno maru lẹ Chileke mewaru ngu; i wekoro.”

⁴⁵ Nwoke ono jeelaa je epfukashiaharu onyemonye iphe ono; tuko akokashi akọ iphe ono; ophu Jizosu afutajeedu l'ebederebadara lẹ mkpukpu. O nọdu anọduje l'eka nemadzū te ebudu ebubu. A nọdu es-hijeelaa ekameka awu-pfuta iya.

2

Nwoke, iphe lonwuru ibe ehu lanu

(Mat 9:1-8; Luk 5:17-26)

¹ Tōbudu iya bụ; a nọpfo ujiku olemole; Jizosu laphu azu lẹ Kapaniyomu. O ngadzuru ekameka l'ọ nōwaa l'unuphu. ² A dukpoo igwerigwe dzukota; k'ophu o duedu uto, duru phe nū mbukponu mē l'onu-uto. O pfuaharu phe opfu Chileke. ³ Umadzu eno vuru onye iphe lonwushiru ibe ehu lanu vutaru iya. ⁴ A dukpoo igwerigwe l'eka ono; k'ophu ephe ta adudu ike jekube iya ntse. Oo ya bụ; ephe nyihu ulo ono je ebufua uto lẹ nhamunha eka Jizosu pfuru lẹ mkpula iya. Ephe woru iphe, nwoke ono zē pyofu l'uto ono pazeta iya l'ime ulo. ⁵ Jizosu hūmaepfo g'ekweta phe habe shii; o sū onye ono, iphe lonwushiru ibe ehu lanu ono: “Nwa mu; a gūwaru ngu nvu l'iphe-ēji ngu g'ọ ha.”

⁶ Noo ya; o duru ndu ezije ekemu, nọ anọo l'eka ono arī l'obu phe: ⁷ “?Bū gūnu bē nwoke-a epfu egube-a? Oopfubyikwa epha Chileke epfubyi! ?Bū onye a-du ike gūaru nemadzū nvu l'iphe-ēji iya; gbahaa Chileke nwekiya?”

⁸ JizỌsu maerupho iphe, ephe arị l'egomunggo bya asụ phẹ: “?Bụ gụnu meru iphe, unu arị egube ọriri ono l'ime obu unu? ⁹ ?Bụ ole ka nphe epfuru onye iphe lɔnwushiru ibe ẹhu lanu? ?Bụ: ‘A gụwaru ngu nvu l'iphe-ẹji, i meshiru?’ Tọo ‘Gbalihu phuta iphe, iize azee jeahaa ije.’ ¹⁰ Ọle ọo g'unu a-maru l'e ziru Abubu-Ndiphe g'ọ gujeru nemadzu nvu l'iphe-ẹji, o meshiru le mgboko-a.” Ọ sụ onye iphe lɔnwuru ibe ẹhu lanu ono: ¹¹ “Ọo ngu be mu epfuru. Gbalihu palita iphe-azee ngu lasha ibe ngu.”

¹² Nwoke ono kwolihu bya aphuta iphe, ọozeje azee; ọ buru iya atugbu. A tuko ele iya enya ẹka ooje atugbu; ephe chikafuchaepho enya bya aja Chileke ajaja asuje: “Ha! Anyi teke ahumaswekwaa onye meru iphe, du egube-a!”

Ekuku Lívayi

(Mat 9:9-13; Luk 5:27-32)

¹³ JizỌsu tsoru aguga eze-enyimu tugbua ọzo. Ikpoto nemadzu wu-pfuta iya; o ziahaa phe iphe. ¹⁴ Ọ ghatashia bya ahuma Lívayi nwa Alufiyọsu ẹka ọ no l'ulo okpoga akiriko. Ọ sụ iya; “Tsuru mu.” Ọ gbalihu tsoru iya.

¹⁵ JizỌsu yele ndu etsoje iya nu je eriahaa nri l'ibe Lívayi. Ndu ana akiriko me ndu ọzo mmanu, bukwapo ndu aamaru ẹjo ẹka tukokwapo ndu l'ẹka ono; ephe le JizỌsu ndu erigba nri; kele egube ndu ono du igwerigwe awu etso iya. ¹⁶ Ndu ezije ekemu, bu ndu ke Farisii humaepho le yele ndu iphe-ẹji; waa ndu ana akiriko erigbabe nri; ephe su ndu etsoje iya nu: “?Bụ gụnu meru iphe, Nnajiuphu unu yele ndu ana akiriko; waa ndu iphe-ẹji gude erigba nri?”

¹⁷ JizỌsu numae ya pho; ọ sụ phe: “Ọ to bukwa ndu ẹhu du ike be eegudeje gbapfu onye eme ọbvụ; ọ kwa ndu iphe eme. Mu ta abyakwaru eku ndu pfuberekoto; ọ

kwa ndu eme iphe-ẹji bẹ mu byaru ekuku; g'izimanu lwa phẹ azu.”

Aswiru Chileke ẹgu

(Mat 9:14-17; Luk 5:33-39)

¹⁸ Teke ono bẹ ndu etsoje JiṢnu; waa ndu kẹ Fárisii aswi ẹgu epfu anu Chileke. Noo ya bu; ndu ozo byapfuta Jizosu bya ajiya ya su: “?Bu gunu meru iphe, o gude ndu etsoje JiṢnu; waa ndu kẹ Fárisii nṓdu aswi ẹgu epfu anu Chileke; o be ndu ophu etsoje ngu nu aswidu?”

¹⁹ Jizosu su phẹ: “?Ndu byaru ekele-nwanyi a gbẹ swiahaa ẹgu l'eka ephe l'onye eme ekele-nwanyi nṓkwadu l'eka-a? Ephe ta abyakwa l'aswi ẹgu me o -nṓdukwadu-a l'eka ono. ²⁰ O le o dukwaru teke eemechaa; aabya anafu phẹ onye ono, eme ekele-nwanyi ono. Oo ya bu; ephe aswiwaro ẹgu mboku ono.

²¹ “E te ewotajekwa ekwa ophuu gude gbachia eka akahu ekwa lakahuru alakahu. Onye meru iya nno; ekwa ophuu ono atsua atsutsu; kabaa ya alaka. ²² Ophu eewojeduru akuru mee ophuu ye l'ugbobelemee, riwaru pheripheri; odumeka l'o takpo ugbobelemee ono. Mee ono alaa l'iswi; ugbobelemee alakwapho l'iswi. Mee ophuu be eeyeje l'ugbobelemee ophuu.”

Eswe-atuta-unme

(Mat 12:1-8; Luk 6:1-5)

²³ O rwua ujiku lanu; mboku ono bu eswe-atuta-unme ndu Jiu; Jizosu phẹ nṓdu aghata l'egu, a koru witi; ndu etsoje iya nu wotaahaa akpuru witi ono g'ephe aghata l'eka ono. ²⁴ Ndu Fárisii su iya: “Shi ?Bu gunu meru iphe ndu-a l'eme iphe, e te emejedu l'eswe-atuta-unme?”

²⁵ O su phẹ: “?Unu teke agu-swee iphe, Dévidi waa ndu ephe l'iya swi meru; eka o nweru iphe, atsū phẹ l'ehu; ẹgu nṓdu agu phẹ? ²⁶ O bahuru l'ulo Chileke

teke Abayata bu onye-ishi uke Chileke je ataa buredi, e doberu Chileke iche. Buredi ono be onye ozo ta atajedu; gbahaa ndu-uke Chileke. O taa ya bya ahakwarupho nu ndu ephe l'iya swi.”

²⁷ Jizosu su phe: “Chileke mekwaru eswe-atuta-unme g'ọ kwoo nemadzu. O to mekwaru nemadzu g'ọ kwoo eswe-atuta-unme. ²⁸ Oo ya bu l'iphemiphe, du Abubu-Ndiphe, bu Nnajiuphu l'eka; mbu je akpaa l'eswe-atuta-unme.”

3

Onye eka lanu nwuhuru anwuhu

(Mat 12:9-14; Luk 6:6-11)

¹ Tobudu iya bu; Jizosu tugbua bya abahu ozo l'ulo-ndzukọ ndu Jiu. O duru onye no l'eka ono, eka lanu nwuhuru anwuhu. ² Ephe geahaa Jizosu g'ephe maeshikwaru: ?oo-me g'eka nwoke ono teta iya ge mboku ono bu eswe-atuta-unme-a; g'ephe asu l'o noo iphe, o meru. ³ O su nwoke ono, eka nwuhuru anwuhu ono: “Gbalihu bya apfuru l'eka-a.” ⁴ Jizosu bya ajia phe su: “?Bu gunu be ekemu suru g'emeje l'eswe-atuta-unme? ?O suru g'e meje ree too g'e meje eji? ?O suru g'a dzoje ndzu too g'e gbujе nemadzu?”

Ophu o dudu onye pfuru opfu yeru iya. ⁵ Jizosu bya egude ehu-eghu vọoru phe enya ehuka ehuka; teme o rwuhukwaa ya pho l'ehu l'ejo-okpoma paru phe eka. O su nwoke ono: “Ngwa; lochia eka alochi!” O lochia eka. Eka ono bya eteta iya bya adu iya g'ophuu. ⁶ Ndu Farisii tugbuepho; o buru phe ejepfu ndu k'onye eze, bu Herodu g'ephe chia idzu teke ono teke ono g'ephe e-shi megbua Jizosu.

Ikpoto ndu no l'aguga mini

⁷ Jizọsu yẹle ndu etsoje iya nū tūgbua jeshia l'eze-
 ẹnyimu Gẹnesaretu. A dū igwerigwe shi l'alị Gálili
 wūru tsoru phẹ; mẹkpoo ndu ọphu shi Jiudiya; ⁸ mẹ
 Jierúsalem; mẹ ndu Idumiya; mẹ ndu azū Jiódanu; mẹ
 ndu buru Taya yẹle Sayidonu mgburugburu; ndu gude-
 waa l'ẹphe nūmaru iphe, o megbaaru zarū byapfutashia
 ya. ⁹ Ọ sū ndu etsoje iya nū g'ẹphe kpūtaru iya nwūgbo
 gẹ ya nọdu g'ikpoto ndu ono ta akpagbu iya. ¹⁰ Ishi iya bụ
 l'o meru g'ẹhu dū ndu dū igwerigwe ike; k'ọphu ndu ọzo,
 iphe eme adzọ ụzo g'ẹphe e-me denyi iya ẹka. ¹¹ Ọ nọdu
 abụjeru teke ọbvụ hụmaeru iya phọ; ẹphe adaa kpurumu
 l'iphu iya chia mkpu sū: “Ọo ngu bụ Nwa Chileke.”

¹² Ọ nọdu epfushije iya ike sū phẹ g'ẹphe te epfukwa
 onye ya bụ l'edzudzu-ọha.

Jizọsu ahọta ndu-ishi-ozí iri ẹbo

(Mat 10:1-4; Luk 6:12-16)

¹³ E mecha; Jizọsu tūgbua jeshia ẹka úbvú dū igw-
 erigwe bya eku ndu dū iya ree; ẹphe l'iya swịru. ¹⁴ Ọ
 bya ahọta phẹ ụmadzu iri l'ẹbo woru mee ndu-ishi-ozí
 iya bya asū phẹ: “Mu họtawaru unu gẹ mu l'unu nọduje.
 Ọo unu bẹ mu e-zije g'unu je ezia ozi-oma Chileke; ¹⁵ unu
 aduje ike mee g'onye iphe eme wekọrohu; dūjekwapho
 ike achịshi ọbvụ l'ẹhu onye ọbvụ eme.”

¹⁶ Ẹpha ndu ono bụ: Sayimonu onye ọ guru Pyịta.
¹⁷ Jiemusu nwa Zebedi yẹle nwune iya Jiọnu. Ẹphenebo
 bẹ ọ guru Egbigwe; ¹⁸ waa Anduru; waa Filipu; waa
 Batulumiyu; waa Matiyu; waa Tọmosu; waa Jiemusu
 nwa kẹ Alufiyọsu; waa Tadiyọsu; waa Sayimonu onye
 yị l'ogbo, l'adzọ g'alị Jiu dūru ndu Jiu; ¹⁹ waa Jiudasu
 Isukariyọtu, bụ iya mechaarū deru Jizọsu ye l'ẹka ndu
 ọhogu iya.

Nsetanu ta achifudu Nsetanu
(Mat 12:22-32; Luk 11:14-23; 12:10)

²⁰ E mechaa; ndu ono ephe le Jizosu swiru bahu l'unuphu. Ikpoto nemadzū wūru byapfuta iya ōzo; k'ophu ō kpōshicharu phē kpōshia phē eri nri. ²¹ Ndibe Jizosu phē nūma iya bya ejeshia ya akpūta; kele ephe sūru l'iphu swehuwaru iya.

²² Ndu ezije ekemu, shi Jierusalemu be sūru l'ōo ōbvū, bū Biyelezebōlu bu iya l'ēhu; l'iphe, o gude achishi ōbvū bū ike onye-ishi iphe, bukpoō ōbvū ono.

²³ Ō bya ekua phē. Ephe byapfuta iya. O gude etu etu ziahaa phē iphe. Ō sū phē: “?Dēnu g'unu rīru le Nsetanu achifuje onwiya? ²⁴ Alī-eze -keha ēbo seahaa opfu; ?unu ta amadū l'alī-eze ono gbukahūwaru? ²⁵ Teke ōbū l'unuphu keharu onwiya ēbo seahaa opfu; unuphu k'ono tee kekwaru. ²⁶ Teke ō bukwapfo le Nsetanu gude ese opfu; keha onwiya ēbo; ?unu ta amadū l'ike a-bvū iya?

²⁷ “Ō tō dukwa onye a-bahū l'ūlo onye ōkpehu dū; je egwee ivu iya ke ēhuka; a -gūfu l'onye ono vuru ūzo kee ya egbu tēmanu l'o gweta ivu iya ke ēhuka.

²⁸ “Sū-a; gē mu gbuaru iya unu tororo; iphemiphe, bū iphe-ēji, unwu-eliphe eme dukotachakwaa k'ophu Chileke a-gūru phē iya nvū; mekpoo iphemiphe, bū mpfubyi, ephe epfubyi Chileke. ²⁹ Obenu onye pfubyiru Unme-dū-Nsō be Chileke ta abyakwa agūru nvū. Iphe-ēji iya a-tukokwaru iya l'ishi jasū le tuutuutuu le mīimiimii.” ³⁰ Noo kele ephe sūru l'ōbvū eme iya.

Ne Jizosu ye unwune iya
(Mat 12:46-50; Luk 8:19-21)

³¹ Ne Jizosu ye unwune iya bya bya apfūru l'etezi zia sū g'e kua ya. ³² Teke ono be igwe nemadzū nō-pheru

iya mgburugburu. Ēphe sụ iya g'o gebekwa lẹ ne iya yẹe unwune iya nọkwa l'etezi ajị ajị iya.

³³ O sụ phẹ: “?Bụ onye bụ ne mu yẹe unwune mu obu?” ³⁴ O ghaa ẹnya; lee ndu ono, nọ-pheru iya mgburugburu ono bya asụ phẹ: “Lekwa ndu bụ phẹ bụ ne mu; buru unwune mu! ³⁵ O kwa onyemonye, eme iphe, dụ Chileke l'uche bụ nwune mu nwoke; buru nwune mu nwanyi; bya aburu ne mu.”

4

Onye agha mebyi iphe

(Mat 13:1-9; Luk 8:4-8)

¹ O be teke ọzo; Jizọsu byakwa awata phẹ ezibaa iphe ọzo l'aguga eze-ẹnyimu. A dụ igwerigwe gbaphee ya mgburugburu; k'ọphu ọ bahuru l'ugbo; nwufu iya; je anọriberu phẹ anọriberu l'ugbo lẹ mini. Igwe ndu ono nọdu l'alị l'aguga eze-ẹnyimu ono. ² O gude ẹtu ziahaa phẹ iphe, dụ igwerigwe. Teke oozi phẹ iphe ono bẹ ọ sụru phẹ:

³ “Unu gebekwa-o! O duru nwoke lanu, jeru atụ mebyi iphe. ⁴ O nọdu atụ mebyi iphe ono; ọ haru daa l'aguga gbororo; ẹnu pheru bya atutua ya. ⁵ Ozo nashihu iya daa l'alị, dụ epfu-epfu ẹka anu alị aduzidu; ntanta o fushia ome l'anu alị ono, ta adudu igbi ono. ⁶ Anwu chilahaepho; o chipyashia ya; ọ nwulwashihu kposhihu nku; kele o to nwedu ọgbarabvu l'ime alị. ⁷ Ozo daa l'eka akpuru obvu nọ l'ime alị. Obvu ono futa; yẹbedua futa. Obvu onoya kpagbushia phẹ; ọphu ẹphe amiduru mebyi. ⁸ Ozo daru l'eka alị dụ ree. O fushia ome; vua evuvu bya amia amimi; ndu amita ukporo l'iri; ndu amita ukporo ẹto; ndu amita ukporo ise.”

⁹ O sụ phẹ: “Onye nweru ẹnu-nchi, l'anu iphe; numakwa iyal!”

Iphe, kparụ iphe,
Jizọsu egudeje ẹtu ezi iphe

(Mat 13:10-17; Luk 8:9-10)

¹⁰ Jizọsu nọduepho nwẹkiya; ndu etso iya nụ yẹle ụmadzu iri l'ẹbo phọ jĩa ya iphe, ẹtu ono bu. ¹¹ Ọ sụ phẹ: “Ọo unubẹdua bẹ Chileke egoshi iphe, e shi domia edomi, bu iya bu k'ẹka Chileke bu eze; ọle ndu ọzo bẹ aanmaru iphemiphe ono l'ẹtu ẹtu. ¹² Ọo ya bu g'ọo-buru: “Ephẹ lee nta lee imo;

ọ tọ dudu iphe,
ephẹ a-huma!

Ọphu oododu phẹ ẹnya;
o betakpọoru ephẹ
pfubechaa ya nchi
epfube!

A-nonyaa ephẹ lwaphuta
azụ lwapfuta Chileke;
ọ gụaru phẹ nvụ*.”

Iphe, ẹtu onye agha
mebyi iphe ono bu

(Mat 13:18-23; Luk 8:11-15)

¹³ “Jizọsu byanụ bya ajĩa phẹ sụ: ?Etu-a te edoduru unu ẹnya tọo? ?Denukpoo g'ee-me g'etu dokotaje unu ẹnya? ¹⁴ Onye l'atụ mebyi iphe ono l'atụ opfu Chileke. ¹⁵ Ndu ọphu nọ l'agụga gbororo ẹka aatụ opfu Chileke bu ndu nụmachaaru iya nụ; Nsetanu zirwuta bya anafu phẹ opfu Chileke ono, a turu l'ime obu phẹ ono. ¹⁶ Ndu k'ọphuu dukwaphoya gẹ mebyi iphe, a turu l'ẹka du epfu-epfu. Ephẹ nụmachakpoerupho opfu Chileke ono; gude ẹhu-utso kweta ẹgwegwa; ¹⁷ ọphu ọ dudu ọgbarabvu, ephẹ gbaru l'ime onwophẹ; ephẹ kpọepho

* 4:12 4:12 Gụnaa Azá 6:9-10.

upfu nwanshii; iphe mkpamehu byapfutaẹ phe pho; ọzoo ndu ọzo melahaa phe ewere l'ẹphe kwetaru opfu ono; l'oburu iphe, ẹphe a-kpakota daa; paru opfu obu buhaa. ¹⁸ Ndu ọphuu du gẹ mebyi iphe, aatu l'eka obvu du l'ali. Ẹphe bu ndu numaru opfu Chileke; ¹⁹ ọle ẹphe l'agba egomunggo ẹhu phe. Eyenuka obu l'eku; waa iphe, agu phe g'ẹphe nweru iya batanu bya akpaahaa opfu ono ẹhu. Ọphu ọ miduru amimi. ²⁰ Obenu ndu k'ono, bu mebyi iphe, a turu l'okpobe ali ono; noo ndu ọphu bu ndu anumajechaa ya; ẹphe ewota iya ye l'okpoma phe; ẹphe eyee mebyi; ọphu eyee ukporo l'iri; ọphu eyee ukporo ẹto; ọphu eyee ukporo ise.”

Orọku e yeru ọku kpuchia iphe

(Luk 8:16-18)

²¹ Jizosu su phe: “?Aa-nwujeru ọku ye l'orọku kpube iya ite; ọzoo nwua ya le mkpula iphe, aaze azẹ? ? Tobudu l'iphe, eedobeje orọku be eedobeje iya? ²² Kẹle iphemiphe, e domiru edomi be ee-mechaa mee g'a huma; teme iphemiphe, e meru le mpya be ee-mechaa mee g'o fuhu. ²³ Onye nweru ẹnu-nchi, l'anu iphe; numakwa iya.”

²⁴ Ọ su phe: “Unu gejekwa ngge l'iphe, unu anu le nchi. Ọ kwa iphe, i gude turu nu nwibe ngu be ee-gude tukwarupho nu ngu; aa-gbenu nu gubedua ọphu ka shii.

²⁵ L'onye nweru nu be aa-nubakwaa ọphu ka shii. Onye enwedu nu be aa-gbenu natafulenu nwọphu, o nweru.”

Ẹtu, e gude mebyi iphe,
evu evuvu anma

²⁶ Ọ su phe: “Ẹka Chileke bu eze dukwa gẹ nwoke, gharu mebyi iphe l'ali. ²⁷ Nchi -jihu; nwoke ekuru mgbenya; nchi -bọhu l'ootehu; mebyi iphe ono efushia vua; ọ tọo madu g'o meru. ²⁸ Ali efushije iphe l'onwiya. Oovujeru ọzo bya emee ẹswa iya; l'ọ bya emee

iyanguyangu; tēme l'ōogbe teke ono yee mebyi. ²⁹ Mebyi iphe ono -kaēpho; nwoke ono abya egbuta iya; opfu l'o rwwuaru teke eegbuje iya.”

Ètu, e gude akpuru oshi
mōsutadu anmaa

(*Mat 13:31-34; Luk 13:18-19*)

³⁰ No iya o sū phē: “?Bū gūnu bē anyi a-sū l'ēka Chileke bū eze dū g'ō ya? ?Dēnu ēgube ētu, ee-gude kōo akō g'ō dū? ³¹ O dū g'akpuru oshi mōsutadu, bū iya kakōta rwīirwiirwii lē mgboko l'iphe, būkotakpoo iphemiphe, eemebeje l'alī. ³² O lē oobujeru teke a byaru akūa ya l'alī; oofua bya akakōta iphemiphe, aakūje akūku l'alī shii. O obya ajakashia ēkali; k'ōphu ūnwu-ēnu, ephe l'eli agbēje akpa iya ēpfune.”

³³ O būru ūdu ētu ono bē Jizōsu gude zia phē opfu Chileke g'ōo-ka phē edo ēnya. ³⁴ O -nmashiduru ētu bē o tō dūdu iphe, oozije phē. Teke yēe ndu etsoje iya nū nōepho nwēkinyi phē; ootuko iphemiphe kōoru phē g'ō doo phē ēnya ree.

Jizōsu abyanyi oke akpara-mini

(*Mat 8:23-27; Luk 8:22-25*)

³⁵ Tōbodu iya bū; nchi jihuēpho mbōku ono; o sū ndu etsoje iya nū: “Unu g'anyi dafū azū eze-ēnyimu azū iya ophuu.” ³⁶ Èphe haa ikpoto ndu ono l'ēka ono bahū l'ūgbo ophu Jizōsu nōhawaa; kpōru iya jeshia. Ūnwu ūgbo ozo nōdu etso phē. ³⁷ Oke phērephere zishi-ahaa ike; akpara-mini tūbaahaa l'ime ūgbo. O phōdu nwanshī mē mini eji ūgbo. ³⁸ Jizōsu nōduro l'ishi ūgbo ishi lanū woru ishi tukobe lē pyilo; ekurō mgbēnya. Èphe kutee ya sū iya: “O-zì-iphe! ?Tīi kpakpōdaro ishi? Ūgbo abyaakwaa anyi ekpukpu!”

³⁹ O tehu bya abaarū phẹrephere ono mba bya asū eze-
 ẹnnyimu ono g'o deru yẹkete. Phẹrephere ono zibuhu;
 ẹkameka b̄uru nyonyoronyo. ⁴⁰ O sū phẹ: “?Denu
 g'o gude ndzū n̄odu agū unu? ?Unu te ekwetaduru lẹ
 Chileke a-dz̄o unu?”

⁴¹ Onu k̄ugbabechaa phẹ ak̄ugbabe. Ẹphe pfuaharu
 nwibe phẹ sū: “?Bū ẹgube nemadzū ḡunu bẹ nwoke
 ọwa-a b̄u? Onye ọphu phẹrephere yẹle eze-ẹnnyimu
 emeje iphe, o pfuru!”

5

Nwoke, ọbv̄u eme

(Mat 8:28-34; Luk 8:26-39)

¹ Jiz̄osu yẹle ndu etsoje iya n̄u bya ejerwua azū eze-
 ẹnnyimu ono azū iya ọphuu, b̄u iya b̄u l'alī kẹ ndu
 Gerasa. ² O f̄utashiepho l'ugbo; nwoke, ọbv̄u eme shi
 l'ẹka eelije nemadzū byapfutashia ya. ³ Ẹka ono bẹ
 nwoke ono bu ebubu. Ọbv̄u ọbu emeshi iya ike; k'ọphu
 ọ t̄o d̄uedu onye s̄ukwaduru iya eketsuta l'ẹgbu; mb̄u
 m'obeta ọ b̄uru mkp̄oro bẹ a t̄uru iya. ⁴ Tekenteke
 kp̄oo bẹ aat̄ujehawa iya mkp̄oro l'okpa; t̄ua ya mkp̄oro
 l'ẹka; ọle ọobyaje aghakp̄oshia ẹka aghakp̄oshi; mkp̄oro
 k'ẹka ono anyakash̄ihu. L'o woru k'okpa chipyashia
 echipyashi. Ọphu ọ d̄uedu onye ike aḡota iya d̄ukwadu.
⁵ Esw̄e l'ẹnnyashi bẹ ọonoduje l'echilab̄o ẹka ono, eelije
 nemadzū ono yẹle echi ẹka úbv̄ú n̄ogbaa echi mkpu;
 oogude mkpuma ekwobash̄i onwiya ẹhu.

⁶ O h̄umaep̄ho Jiz̄osu l'ẹka d̄u ẹnya; ọ ph̄ota ọso
 gbapfu iya je adaa kpurumu l'ip̄hu iya; ⁷ chia mkpu sū:
 “Jiz̄osu; Nwa Chileke; mb̄u Chileke ono, b̄u Ọkalibe-
 kangok̄otaru-n̄u! ?Bū ḡunu bẹ mu lẹ ngu jigba?
 Mu arw̄okwa ngu arw̄orwo; Chileke an̄ukwa iya-a; ta

anụshinu mu aphụ.” ⁸ Kẹle Jizọsu sụhawaru iya: “Gụbe ọbvụ; shi nwoke ono l'ẹhu lụfuta!”

⁹ Jizọsu jịa ya: “?Bụ gụnu bẹ iiza?”

Ọ sụ iya: “Epha mu bụ ‘Unubuku’; kẹle anyi dū igwerigwe.” ¹⁰ Ọ rwọo Jizọsu rwọshia ya ike sụ iya g'ọ tọ sụshi phẹ g'ẹphe lụfu l'alị ono.

¹¹ Noo ya; ọ duru ikpoto ezi, eechे echeche, dọru l'agụga úbvú ono akpa nri. ¹² Ọbvụ ono tuko rwọahaa Jizọsu sụ iya g'ọ hanaa phẹ g'ẹphe je awụba l'ime ẹhu ezi ono. ¹³ Jizọsu sụ phẹ g'ẹphe je. Ọbvụ ono wufuta l'ẹhu nwoke ono bya awụba l'ime ẹhu ezi ono. Ikpoto ezi ono, rwuru l'unu ise ono tükolepho shi l'agụga úbvú ono phọta ọso gbaa kpurukpuru gbazeta je awụda l'ime eze-enyimu ono; mini rigbushia ya.

¹⁴ Ndu eche iya nụ gbakashihu je epfukashia ya l'ime mkpukpu mẹ l'oma obẹgu. Ọo ya bụ; ndu ono, e pfuru iya ono wuru byatashia ahuma iphe, meru nụ. ¹⁵ Ẹphe bya ejepfu Jizọsu. Ẹphe huma nwoke ono, ọbvụ shi eme ono; mbụ onye ono unubuku ọbvụ shi buru l'ẹhu ono g'ọ nọwanu anọ; yewanu uwe l'ẹhu; wekọrohuwanu. Ndzụ gụahaa phẹ. ¹⁶ Ndu ọphu humaru iphe, meru nwoke ono, ọbvụ shi eme ono; waa iphe, meru ikpoto ezi phọ; kọoru iya ndu ono, byaru nụ ono. ¹⁷ Ẹphe rwọahaa Jizọsu g'ọ lufuru phẹ l'alị.

¹⁸ Ọ bahushiepho l'ugbo; nwoke ono, ọbvụ shi eme ono bya bya arwọo ya gẹ yẹe ya swiru.

¹⁹ Jizọsu jịka bya asụ iya: “Laa unuphu; je epfukashiaru ndu ndu-unu eze iphe, Nnajiuphu meru ngu; waa g'ọ phụ-beru ngu obu-imemini.”

²⁰ Ọ tughua je arakashiahaa eze iphe, Jizọsu meru iya arakashị l'oha Mkpukpu-Iri. Iphe ono, Jizọsu meru ono dudzuru onyemonye biribiri.

Nwa Jiayirọsu me nwanyi,
nsọ eme mkpụrumkpuru

(Mat 9:18-26; Luk 8:40-56)

²¹ Jizọsu phẹ gude ụgbo ono daghaekwapho mini ono jeshia l'azụ iya ọphee; ikpoto nemadzu bya anọ-pee ya mgburugburu. Ọ nọdu l'agụga mini. ²² Onye lanu le ndu-ishi ụlo-ndzukọ byapfuta iya. Epha iya bu Jiayirọsu. Jiayirọsu humae ya pho bya adaa kpurumu le mgboru okpa iya; ²³ rwoahaa ya eyeru iya eka l'alị sụ: “Nwatibe mu ke nwanyi anwuhukwa anwuhu. Jiko byarọ ebyibe iya eka g'o wekorohu dzuru ndzu.”

²⁴ Jizọsu tsoru iya jeshia. A dukpoo igwerigwe awu etso Jizọsu; k'ophu a gbẹ akpa iya mkpa.

²⁵ Ọ duru nwanyi, nọ l'eka ono, nọwaru nsọ-ụnwanyi mkpụrumkpuru apha iri l'ẹbo. ²⁶ O jewaru iphe-ehuka l'eka ikpoto ndu eme ọbvụ. Iphemiphe, o nweru be o tukowaru mephushichaa; ophu o wekorohuduru; o gbẹ akajenu njo. ²⁷ Ọ numaephe iphe, Jizọsu emeje; o shia ya azu pyobata l'ime igwe oha ono bya edenyi uwe Jizọsu eka. ²⁸ Kele o sukwanuru: “Mu -denyikpowa iya eka l'uwe be mu e-wekorohu-a.”

²⁹ Edenyi, oodenyi eka l'uwe Jizọsu; mee ono buhu. O rwua ya l'ehu le Jizọsu mawaru iya o wekorohu l'iphe, eme iya nu. ³⁰ Jizọsu mawaru l'onwiya l'o duru ike, shi iya l'ehu lufu. O ghakobe l'echi ikpoto oha ono sụ: “?Bu onye denyiru uwe mu eka?”

³¹ Ndu etsoje iya nu sụ iya: “I humacharu g'igwe oha- a akpagbu ngu le mkpa; i gbẹ aji: “?Bu onye denyiru ngu eka?” ”

³² Ọ bya achikaa enya ge ya maru: ?ya a-huma onye meru iphe ono. ³³ Ndu guahaa nwanyi ono; kele o mawaru iphe, meru l'ehu iya. O gude ehuanmanma

bya adaa kpurumu l'iphu iya; bya epfukotaru iya okpobe-opfu. ³⁴Jizosusụ iya: “Nwada; ekweta, i kwetarū mewaru g'i wekoroḥu. Laa je eburu l'ehuguu l'iphe, eme ngu nū bẹ e mewaru ngu i wekorohuwaa.”

³⁵Jizosusụ gudekwadū-a opfu ono l'eka epfu; ndu shi l'ibe Jiayirosu bya bya asụ: “Jiayirosu; nwa ngu nwanyi nwuhwakwaru. ?Bụ gūnu bẹ iituchikwadu O-zì-ipe nchị?”

³⁶Ophu Jizosusụ angakpodaru nchị l'iphe, ndu ono epfu. O sụ onye-ishi ụlo-ndzukọ ono: “Ndzū ba agūshi ngu. Oo 'ephe g'i kweta.” ³⁷Ophu o dudu onye Jizosusụ kwekwaduru g'ephe l'iya swiru; gbahaa Pyita me Jiemusu me Jiḡnu, nwune Jiemusu. ³⁸Ephe jerwua ibe onye-ishi ụlo-ndzukọ ono; o bya akpovu ụzu, igwe oha, nọ l'eka ono atụ; bya ahuma g'ephe agụ aphụ bya egbu onwophe l'ekwa. ³⁹Jizosusụ bya abahụ bya asụ phe: “? Bụ gūnu meru iphe, unu atụ ụzu bya akwa ekwa? Nwata ono ta nwuhwakwaru anwuhu; o kwa mgbenya bẹ ooku.”

⁴⁰Ephe ze iya ochi. O kweephe doo bya achifuchaa phe etezi g'ephe ha; bya eduta nna nwata ono yele ne iya; waa ndu ophu yee ya swi bya abahụ l'eka nwata ono ze. ⁴¹O bya eseta nwata ono l'eka bya asụ iya: “Talita kumi,” bụ iya bụ: “Nwamgboko-nshii; mu sūru g'i teta!”

⁴²Nwata ono teta jepheahaa. Nwamgboko ono nowaru apha iri l'ebo eshinu a nwuru iya. O dū phe biribiri ke 'ama g'eme iya. ⁴³Jizosusụ karū phe sụ phe g'o tọ dukwa onye ephe l'e-me g'o maru. O sụ phe g'a nū nwata ono nri g'o ria.

6

*Aajika Jizosusụ lẹ Nazaretu
(Mat 13:53-58; Luk 4:16-30)*

¹ Jizos̄su shi l'ẹka ono t̄ugbua lash̄ia ndu ph̄e; ȳele ndu etsoje iya n̄u sw̄iru. ² O be l'eswe-at̄uta-unme; ọ̄ bah̄u l'ụlo-ndzuk̄o ndu Jiu je eziahaa iphe. Ọ̄ d̄u ikpoto ndu n̄umaru iphe, oozi biribiri. Ẹ̄phe s̄u: “?B̄u awe b̄e nwoke-a nw̄utachaa ru iphe ọ̄wa? ?B̄u onye ziru iya ẹ̄gube mmamiphe ọ̄wa? ?D̄enu g'o meru emēbe iphe-ọ̄humalenya ọ̄wa-a, adudu onye n̄umajeru ẹ̄tu iya-a? ³ ? T̄o b̄unu iya-a b̄u nwoke kapȳinta-a; mb̄u nwa Meri? ? T̄o b̄unu iya b̄u nwune Jiemusu ȳele Jios̄esu; waa Jiudasu; m̄e Saȳimonu? ?T̄o b̄unaa unwune iya k̄e nwan̄ȳi b̄e anyi l'ẹ̄phe bugbaa l'ẹka-a?” Iphe ono b̄uru ụ̄pfu d̄u ph̄e l'ọ̄kpa.

⁴ Jizos̄su s̄u ph̄e: “Onye mpfuchiru Chileke b̄e aakwab̄ejekwa ùbv̄u l'ẹkameka; a -ḡufuekwapho l̄e mkp̄ukpu iya ȳele ipfu iya; waa l'ibe iya.”

⁵ O mee ọ̄phu ọ̄ d̄udu iphe, d̄u biribiri, ha shii, Jizos̄su meru l'ẹka ono; a -ḡufuekwapho nwa ndu iphe emegbaa, o byiru ẹka; ẹ̄phe wek̄orohu. ⁶ Ọ̄ d̄u iya biribiri l'ẹ̄phe te ekwetaduru nkiya. Ọ̄o ya b̄u; ọ̄ t̄ugbua je etsoru mkp̄ukpu l̄e mkp̄ukpu ọ̄zo ziahaa iphe.

*Jizos̄su ezi ndu-ishi-oz̄i iya
iri l'ẹ̄bo g'ẹ̄phe je epfua opfu Chileke*

(Mat 10:5-15; Luk 9:1-6)

⁷ Ọ̄ bya ekua ụ̄madzu iri l'ẹ̄bo ono bya agbaa ph̄e ẹ̄bo ẹ̄bo bya ezia ph̄e g'ẹ̄phe gude ọ̄kpehu ch̄ishije ọ̄bv̄u. ⁸ O pfua ya pfushiaru ph̄e iya ike s̄u ph̄e: “G'ọ̄ t̄o d̄ukwa iphe, unu e-gude eje; gbahaa oshi-mpal̄eka. Unu te egudekwa nri; ọ̄phu unu egudekwa ẹ̄da; ẹ̄be unu eyekwa okpoga l'ẹ̄kpa uwe. ⁹ Unu yekwaa akp̄okpa; ọ̄l'oo g'unu te eyekwa uwe n-yekwas̄e. ¹⁰ Unuphu, unu bah̄ukpowaru; a -nata unu; unu n̄oduekwapho l'ẹka ono. Unu te ejekwa eburu l'ẹka ọ̄zo jas̄u unu af̄uta l̄e mkp̄ukpu ono. ¹¹ Ẹka

unu jeru; ephe -jika unu; jika anuma opfu Chileke, unu epfu; unu -tugbujeepho l'eka ono; unu ajishia urwuku okpa unu; g'ọ buru iphe, a-gba phe ekebe. Ge mu gbukwaaru iya unu tororo; ọo-kakwaru ndu Sodomu yele ndu Gomora mma mboku ikpe; eme le mkpukpu ono.”

¹² Ọo ya bu; ephe jeshia je araru iya ndiphe arara su phe g'izimanu iphe-aji, ephe emeje lwa phe azu. ¹³ Ephe chishia obvu, du igwerigwe, bugbaa nemadzu l'ehu; teme ephe ndu eteje ndu iphe eme manu; ephe ewekorohu.

Anwuhu Jionu

onye emeje baputizimu

(Mat 14:1-12; Luk 9:7-9)

¹⁴ Eze, bu Herodu numa iphe, Jizosu eme; kele e pfudzuwaru nkiya l'ekameka. O duru ndu asuje l'oo Jionu ophu shi emeje baputizimu tetaru dzuru ndu ozo; l'oo iphe ono meru iphe, oduje ike eme iphemiphe ono.

¹⁵ O duru ndu ophu suru l'oo Elayijia.

O duru ndu ophu suru l'oo-bukwaru onye mpfuchiru Chileke, yeru onye lanu le ndu mpfuchiru ndiche.

¹⁶ Herodu numae ya pho o su: “O kwa Jionu-a, mu ziru; e je egbutaru mu ishi iya-a be dzuwaa ndu ozo.”

¹⁷ Iphe, meru nu buru le Herodu zijeru; e je egude Jionu; kee ya egbu; je atuchia l'ulo mkporo. O buru l'eka Herodiyasu be o shi. Herodiyasu ono bu nyee Filipu. Filipu bukwanu nwune Herodu. Herodu gbeshi je ahata nyee nwune iya ono luru. ¹⁸ Jionu shi anoduje epfuru Herodu l'oo iphe, adudu Chileke ree be o meru l'o jeru ahata nyee nwune iya luru.

¹⁹ Ehu ghuahaa Herodiyasu egbu. O du iya ge a su le ya gburu Jionu; ophu o makwanu uzo, oo-shi gbua ya;

²⁰ kele Herodu l'onwiya atsụ Jionu ebvu. O maru l'o bu

onye p̄fuberekoto; t̄eme ọ b̄uru onye d̄uru Chileke nsọ. Ọ b̄uru iphe ono meru iphe, Herọdu woru iya dobe g'ọ t̄o d̄u iphe, e-me iya n̄u. Herọdu b̄e opfu, Jiọnu anọduje epfuru iya agbachije ẹnya; l'ọowakwa iya phọ obu mini; l'ọ gudeẹle-a ẹhu-utso ngab̄eru iya nch̄i.

²¹ O rwua ujiku lan̄u iphe kweru nwan̄yị ono; kele mbọku ono b̄u eswe, Herọdu emeje ẹswa anyata mbọku, a nwuru iya. O kukotachaa ndu-ishi al̄i ẹka ono; waa ndu-ishi ojọgu; waa ndu b̄ugbaa ishi l'al̄i Gálili g'ẹp̄he byaru iya l'ọbo-iphe ono. ²² Ndu ono byīerupho l'ẹka ono kpiririmu; nwa Herọdiyasu k̄e nwan̄yị bya etee ebvu l'atatip̄hu ph̄e. Ẹhu tsọo Herọdu waa ẹbyaa ono, byaru iya n̄u ono utso shii. Eze, b̄u Herọdu s̄u nwamgbọko ono: “P̄fua iphe, d̄ukpoe ngu phọ ree ḡe mu n̄u ngu; mu a-n̄u ngu iya.” ²³ O richaaru iya anḡu s̄u: “Iphe, ị s̄ukpoerupho ḡe mu n̄u ngu b̄e mu a-n̄u ngu; obetaru ọ b̄uru al̄i-eze mu b̄e ị s̄uru ḡe mu keha ẹbo; n̄u ngu nan̄u.”

²⁴ Nwamgbọko ono gbaf̄u je āj̄i ne iya s̄u: “?B̄ukpoo ḡunu b̄e mu a-s̄u g'ọ n̄u mu?”

Ne iya s̄u iya: “S̄u iya g'ọ p̄e ngu ishi Jiọnu, onye emeje baputizimu.”

²⁵ Ọ gbaphu az̄u bya ejep̄fu eze je as̄u iya: “Gbuta ishi Jiọnu, onye emeje baputizimu ye l'ochi pataru mu nta-a nta-a.”

²⁶ Ẹhu dāep̄ho eze ono dz̄u; ẹka o rwuru iya l'obu shii. Obenu l'eshinu o riwaru anḡu l'ip̄hu ndu ono, byaru iya ẹbyaa ono b̄e ọ t̄o gbanweh̄eđu iphe, o pfuru. ²⁷ O zīep̄ho onye lan̄u l'ime ndu ojọgu, eche iya nche teke ono teke ono g'o je egbuta Jiọnu ishi wota bya. Nwoke ono t̄uḡbaa je egbuta ishi Jiọnu l'ulo mkp̄oro ²⁸ ye l'ochi wotaru nwamgbọko ono. Nwata woru iya je ap̄e ne iya. ²⁹ Ndu etsoje Jiọnu n̄umae ya phọ; ẹp̄he bya apata ogwe iya je elia.

*Jizọsu anụ ụnu ụmadzu iri l'ẹbo
l'ụkporo iri nri*

(Mat 14:13-21; Luk 9:10-17; JiỌn 6:1-14)

³⁰ Tọbudu iya bụ; ndu-ishi-ozì Jizọsu bya anọkobe bya ejepfu Jizọsu je akọkotaru iya iphe, ẹphe mekọtaru; yẹle iphe, ẹphe zikọtaru. ³¹ A dụ igwerigwe abya. Nemadzu nọdu ejeeḡpho nggede eje; nggede alwa; k'ọphu ụzo adụduru Jizọsu yẹle ndu etsoje iya nụ mbụkponu mẹ ria nri. O sụ ndu etsoje iya nụ: “Unu gbẹshi g'anyi je l'ẹka nemadzu te ebudu ebubu g'anyi je anọdu nwẹkinyi anyi g'unu kabẹ tuta unme nwanshiji.” ³² Ẹphe kwe bahu l'ugbo tugbua jeshia l'ẹka ẹphe a-nọdu nwẹkaphe.

³³ A dụ igwerigwe hụma phẹ teke ẹphe atugbu bya ahụbechaa phẹ ama. Ndu ono shikpọo lẹ mkpukpu lẹ mkpukpu gudegbaa ọkpa gbaru jeshia vuru phẹ ụzo jerwua ẹka ono, ẹphe eje ono. ³⁴ Jizọsu futa l'ugbo ono bya ahuma ikpoto nemadzu, nọ l'ẹka ono; imemini phẹ dụ iya shii; kẹle ẹphe dụ g'aturu, enwedu onye-nche, l'agbaru phẹ mkpu. O ziahaa phẹ iphe, dụ igwerigwe. ³⁵ O bejeḡpho l'ụzenyashi; ndu etsoje iya nụ jepfu iya je asụ iya: “?I maru l'ẹka-a bụ echiḡgu tẹme nchi nọdu ejihuwaa?” ³⁶ Sụdupho ndu-a g'ẹphe bahu lẹ mkpukpu lẹ mkpukpu mẹ l'unuphu l'unuphu ndu-a, nọ-pheru phẹ mgburugburu-a je azutaru onwophẹ nri.

³⁷ Jizọsu sụ phẹ: “Unubedua l'onwunu nunu phẹ nri g'ẹphe ria.” Ẹphe sụ iya: “?O dụ ngu g'ọ bụ anyibedua a-zuta buredi, ụkporo pangu, aa-nụ phẹ g'ẹphe ria?”

³⁸ O sụ phẹ: “?Bụ ishi buredi ole bẹ unu gude? Unu je amaru g'ọ ha.” Ẹphe machaarụ g'ọ ha; ẹphe sụ l'ọ dụ ishi buredi ise; wafua ẹji-ema.

³⁹ Noo ya bụ; o sụ phẹ g'ẹphe kekashia igwe ọha ono ekekashị g'ẹphe nọduchaa anọ l'ẹka ono, nweswa dụ kirikiri ono. ⁴⁰ Ẹphe nọdu anọ keshia onwophẹ l'ophere

l'ophere; ọ duru ndu du ukporo ise ise; ọ duru ndu ophu du ukporo labo l'iri iri. ⁴¹ O wota ishi buredi ise ono; waa eji-ema pho bya apalia enya imeli kele Chileke ekele ke nri ono; bya eworu iya nyawashia bya anu ndu etsoje iya nu su g'ephe keeru iya ndu ono. O kedzuru ndu ono g'ephe hakota eji-ema ono. ⁴² Ephe tuko ria ya; rijichaa ephe. ⁴³ Ibiribe ibiribe buredi yele ema, phoduru nu, ephe tutukoberu be jiru nkata iri l'ebo. ⁴⁴ Unwoke, yi le ndu ono, riru nri ono du unu unwoke iri l'ebo le unwoke ukporo iri.

Jizosu eje ije l'eli mini

(Mat 14:22-33; JiOn 6:16-21)

⁴⁵ O su ndu etsoje iya nu ono g'ephe bahu l'ugbo; vuru iya uzo; dafu azu iya ophu; jeshia mkpukpu Betusayida ge ya pfuadaru igwe oha ono g'ephe la unuphu. ⁴⁶ O mechaephe pho ephe lashia; o jeshia l'ubvu je epfuru nu Chileke. ⁴⁷ Ugbo ono nodu l'echi eze-enyimu nchi jihu; yebedua nwekinyiya nodu l'elimgboko l'aguga mini ono. ⁴⁸ O gbephe l'eka o no huma l'akpo ugbo ono l'angakpo phe ehushii; kele pherephere ezi iziphu; o jeru ije l'eli mini jepfushia phe. Teke ono buwaru l'iphe-oduu aha enu. O meahaa g'oo ghata phe aghata le mini ono. ⁴⁹ Ephe humae ya pho eka ooje ije l'eli mini; ephe dobesu l'oo maa. Ephe chishia mkpu. ⁵⁰ Noo kele ephe tukoru g'ephe ha humakota iya; ehunmalahaa phe kpeekpeekpee.

Teke ono kwapho Jizosu su phe: "G'okpoma shihu unu ike; o bu-a mbedua. Ndu ba agushi unu." ⁵¹ O nyipfu phe l'ime ugbo ono; pherephere ono zibuhu. Ephe sachaa onu saa nchi; ⁵² kele iphe, Jizosu meru teke o washiru buredi ono te edoduru phe enya; opfu l'a kpo-chiru phe okpoma.

*Jizos*u eme gẹ ndu iphe eme
wekoro^ohu lẹ Gẹnesaretu

(*Mat 14:34-36*)

⁵³ Tọbodu iya bụ; Jizos^u phẹ daghae^opho mini ono; futa lẹ Gẹnesaretu; bya eworu ụgbo phẹ lia l'ẹka ono. ⁵⁴ Afuta, ẹphe afuta l'ụgbo ono; ndu ẹka ono hụbechawaa Jizos^u ama. ⁵⁵ Ẹphe gbachaaru je l'unuphu l'unuphu je apata ndu iphe emegbaa l'iphe, ẹphe azeje aze^e paru byapfuta iya l'ekameka, ẹphe nụmakpooru l'ọ nọ. ⁵⁶ Ẹkameka, o shiru l'unwu mkpukpu lẹ mkpukpu; mẹ l'eze mkpukpu; mẹ l'oma ẹgu; ndiphe eworu ndibe phẹ, iphe eme dobegbaa l'oma aswa rwo^o ya g'o kwe g'ẹphe denyi iya ẹka; obetaru ọ buri l'onu uwe iya. Iphe, bukpo^o ndu denyiru iya ẹka wekoro^ohukota l'iphe, eme phẹ nụ.

7

Nso alị ndiche ndu Jiu

(*Mat 15:1-9*)

¹ Ọo ya bụ; ọ duru ndu Fárisii; wakwapho^o ndu ezije ekemu, doro l'ẹka ono. Ẹphe tuko shi Jierusalẹmu bya adokobe l'ẹka ono do^o-phee Jizos^u mgburugburu.

² Ẹphe huma l'ọ duru ndu emebyi nsọ alị l'ime ndu etsoje Jizos^u. Ọ buri l'ẹphe gude ẹka, e merwushiru emerwushi eri nri; opfu l'ẹphe ta akwo^oduru ẹka gẹ nsọ alị ndu Jiu suru g'a kwo^oje iya.

³ Kele ndu Fárisii; mękpoo ndu Jiu mgburugburu te erijedu nri m'ẹphe -akwo^oduru ẹka gẹ nsọ alị phẹ suru g'a kwo^oje iya, bụ iya bụ nsọ, shi phẹ lẹ nna phẹ oche.

⁴ Teme ẹphe -lwa aswa; ẹphe tee ridu nri; gbahaa l'ẹphe gudeadaa mini mefu nsọ. Nokwapho^o g'ẹphe emejgbaa unwu nsọ ozo, shi lẹ nna phẹ oche, du gẹ nsọ asa okoro mẹ k'ite mẹ k'ochi, e gude ope wu^a; mẹ k'oshi-anọo.

⁵ Ndu Fárisii ono mẹ ndu ezije ekemu jĩa Jizọsu sụ iya: “?Bụ gụnu meru iphe, ndu etsoje ngu nụ te emejedu nsọ, shi lẹ nna anyi oche phẹ; ẹphe gbẹ egudeje ẹka, e merwushiru emerwushi eri nri?”

⁶ Ọ bya asụ phẹ: “Azáya onye mpfuchiru Chileke pfugbuwaru k'unubẹ tuko-l'ẹhu-atuko-l'obu-a sụ:

“Ndu-a bụ eli ọnu bẹ ẹphe
gude akwabẹ mu ùbvù.

Obenu l'obu phẹ nọgbaa
mu ụzenya.

⁷ Ẹphe abarụ mu ẹja mkpẹ.

Ẹphe ezi ekemu,
nemadzụ tūru;
ọ dū g'ekemu Chileke*.

⁸ “Kẹle unu ahajẹ ekemu Chileke; gbẹ eme nsọ alị, nemadzụ doberu; eme k'asa ite; mẹ okoro; mẹ iphemiphe ọzo, unu emegbabe.”

⁹ Ọ sụ phẹ: “Ọ nụpho l'unu manụkaru iphe meru g'o gude unu gbẹ gwọbechia ekemu, Chileke sūru g'e meje je emeahaa nsọ alị, nemadzụ doberu. ¹⁰ Lẹ Mosisu sụkwaru: ‘Yejeru nna ngu yẹle ne ngu ùbvù’; bya asụkwapho: ‘Onye epfujeru nna iya; ọzoo ne iya njọ opfu g'e gbua onye ọbu egbugbu.’ ¹¹ Unubẹdua byakwanụ epfu bya asụ: Ọ -būru lẹ nemadzụ sūru nna iya; ọzoo ne iya l'iphe, ya gege egude kwọo phẹ buakwa ‘kọbanu’, bụ iya bụ ‘iphe, a nūru Chileke.’ ¹² Unu gūfu onye ono g'o to yeheru ne iya ọzoo nna iya ẹka. ¹³ Unu shi ẹgube ono gude l'unu eme nsọ alị, unu ezi; mee ọphu opfu Chileke adụedu iphe, ọ bụ; tẹme unu nọdu emegbakwapho iphe ọzo, dūgbaa ẹgube ono.”

* 7:7 7:7 Gụnaa Azá 29:13.

Iphe, aasọ nsọ; mẹ iphe,
a ta sọdu nsọ

(Mat 15:10-20)

¹⁴ Jizọsu bya ekua igwe ọha ono ọzo bya asụ phẹ: “Unu gebekpọdapho gẹ mu karụ unu g'o doo unu ẹnya. ¹⁵ Ọ tọ bụkwa iphe, nemadzu eri l'ọnu aturwu iya; ọ kwa iphe, shi nemadzu l'ime obu bụ iphe, aturwuje iya nụ.

¹⁶ G'onye nweru ẹnu nchi; nụmakwa iya!”

¹⁷ Ọ haẹpho ndu ono bya abahụ l'ulo; ndu etsoje iya nụ jiahaa ya iphe, ẹtu ono bụ. ¹⁸ Ọ sụ phẹ: “?Unubẹdua bẹ iphe ete dojekwapho ẹnya? ?Unu ta amakwapho l'iphe, eeri l'ọnu ta aturwudu nemadzu? ¹⁹ Kẹle ọ tọo bahudu iya l'obu; ọo l'ẹpho bẹ ọobahuje; l'e shi l'ẹka ono nyifu iya lẹ nshi.” Ọo ya bụ l'iphemiphe, eeri l'ọnu bẹ Jizọsu sụru l'ọ tọ dudu ọphu aturwuje nemadzu l'iphu Chileke.

²⁰ Ọ sụ phẹ: “Ọo iphe, shi nemadzu l'obu bụ iphe, aturwuje iya nụ. ²¹ Kẹle ọo l'ime obu nemadzu bẹ ẹjo egomunggo shi; waa eri ogori; mẹ apharwushi onwonye; mẹ egbu ọchi; ²² mẹ ezi iphuru; mẹ ẹnya-pfurupfuru; waa eme ẹjo umere; mẹ agho ụgho; mẹ urwuali; mẹ iji-ẹnya; waa epfurwushi nemadzu; mẹ eku-onwonye; yẹle eme eswe. ²³ Iphe, bụkpoo iphe ono g'ọ ha shichaa nemadzu l'obu; ọ bụru iya bụ iphe, aturwuje nemadzu.”

Ekweta nwanyi, abudu onye Jiu

(Mat 15:21-28)

²⁴ Jizọsu gbeshi l'ẹka ono bya ejeshia ali, nọ-pheru Taya yẹle Sidonu mgburugburu. O rwua ẹka ono bya abahụ l'unuphu lanu je anodu. Ọ dū iya g'a sụ l'ọ tọ dudu onye maru nū; obenu l'o to domikotaduru onwiya edomi. ²⁵ Noo ya; nwanyi, ọbvụ eme nwatibe iya kẹ nwanyi nūma kẹ Jizọsu bya atugbuekwapho je adaa kpurumu lẹ mgboru ọkpa iya. ²⁶ Nwanyi ono bụ onye

Gurisu; ọle a nwuru iya l'ali ono, bu iya bu Fonishiya, no le Sayira. O bya arwoahaa Jizosu g'o chifu obvu ono, bu nwatibe iya l'ehu ono. ²⁷ Jizosu su iya: "Gebe g'a nuadaa unwegirima nri tumanu; kele o to dudu ree g'e woru nri unwegirima nu unwu nkuta."

²⁸ Nwanyi ono su iya: "Mu maru-a Nnajiuphu; obenu l'unwu nkuta atutujekwa-a nwonu, dashihuru l'eka unwegirima eri nri."

²⁹ Jizosu su iya: "Eshinu i pfuru egube ono; lashia l'obvu ono hawaru nwa ngu ono!"

³⁰ O larwushia; Obvu-a hawaa nwata-a. O zewaa azee ke nwakupa l'iphe, aaze aze.

Jizosu emeta onye ada nkuchi

³¹ Jizosu bya alufuta l'ohamoha, bugbaa le Taya yele Sayidonu jeshia l'eze-enyimu Galili; bya erwua oha Mkpukpu-Iri. ³² Ephe dutaru iya onye ada nkuchi; teme ophu oopfujedu opfu ree. Ephe rwoahaa Jizosu g'o byibe iya eka. ³³ Jizosu shi l'eka ono, igwe oha ono no ono; dufu iya iche bya eye iya mkpushi eka le nchi labo bya emeta onu-mini mee ya l'ire ³⁴ bya apalia enya l'eli bya atsua ude su iya: "Efata" bu iya bu: "kosahu!"

³⁵ Ime nchi iya ephebebo kosahuchaa; ire iya bya agbutoshihu; o wata epfu opfu ree. ³⁶ Jizosu pfushia ya ike su phe g'o to dukwa onye ephe e-pfuru iya; obenu l'obujeru teke o pfuru nno; ephe agbe ka iya nu arakashi. ³⁷ O kwatakporo tufu phe ehushii; ephe su: "Ha-o! ?O kwa l'i humaru g'oomekotaje iphemiphe ree; mecha mee g'onye nkuchi numaje iphe le nchi; bya emee g'onye l'ete pfujedu opfu pfuaha opfu."

8

*Jizos*u anu unu umadzu iri nri

(*Mat 15:32-39*)

¹ E rwua ujiku lanu, ikpoto nemadzu dzukobekwaru ozo; ophu o duhedu nri, ephe gude k'eriri. Jizosu bya ekua ndu etsoje iya nu bya asu phe: ² “Imemini ikpoto ndu-a dukwa mu g'onye l'ephe nowaru ujiku eto l'eka-a; ophu o budu l'o dukwaduru nri, ephe gude, ephe e-ri. ³ Mu -sukwanu g'ephe swiru egu lashia; mba atushi phe l'uzo; kele o duru ndu ophu shi eka du enya.”

⁴ Ndu etsoje iya nu su iya: “?Bu awe be aahumakwanu nri l'echiegu-a, a-suru phe eriri?”

⁵ O su phe: “?Bu ishi buredi ole be unu gude?” Ephe su iya l'oo ishi buredi esaa.

⁶ Oo ya bu; o su g'ikpoto ndu ono nodukota anoo l'ali l'eka ono. O bya achita ishi buredi esaa ono bya ekele Chileke ekele. O bya awashia ya bya achie ndu etsoje iya nu g'ephe keeru phe. Ndu etsoje iya nu bya ekeeru phe iya. ⁷ O dukwarupho unwu-ema, ephe gude. O bya bya ekelekwaphe Chileke k'ema ono bya eworu iya nu ndu etsoje iya nu bya asu g'ephe kekwaaru iya pho ndu ono. ⁸ Ndu ono ria nri rijichaa ephe. Ndu etsoje iya nu bya atutua iphiriba iphiriba iya ophu ghuduru nu; o ji nkata-eevu-iphe esaa. ⁹ Ndu riru nri ono e-bekwa l'unu nemadzu mgbo iri. Jizosu su phe g'ephe lashia; ephe lashia. ¹⁰ Yele ndu etsoje iya nu bahu l'ugbo jeshia oha ndu Dalumanuta.

Iphe-ohumalenya,

meru l'ehu Jiona

(*Mat 16:1-4*)

¹¹ Ndu Farisii byapfuta Jizosu; ephe l'iya tuahaa ego. Ephe su iya g'o meeru phe iphe-ohumalenya, e-goshi

l'oo Chileke ziru iya g'ọ bya eviya. Ọ bụru ọkpa opfu bẹ ẹphe tọgboru iya ẹgube ono; g'ẹphe gude nmata iya. ¹² Ọ bya atsua oke ude l'ime obu bya asụ phẹ: “? Bụkpoo gụnu meru iphe, o gude ọgbo nta-a bụerupho iphe-ọhumalenya bẹ ẹphe achoje? Gẹ mu gbukwaru iya unu tororo; ọ tọ dukwa iphe-ọhumalenya ono, a byaru emeru phẹ.”

¹³ Jizosu phẹ haa phẹ l'ẹka ono bya abahụ l'ugbo kpọru jeshia azụ iya ọphuu.

Ụta, Jizosu ata ndu etsoje iya nụ
(Mat 16:5-12)

¹⁴ Noo ya; ndu etsoje iya nụ zọhaa egude buredi. Ọ bụerupho ishi buredi lanụ bẹ ẹphe gude nọdu l'ugbo ono. ¹⁵ Jizosu nmaaru phẹ ọkwa sụ: “Unu kwabekwa ẹnya! Unu kwabekwaru iphe-eko-buredi kẹ ndu Fárisii mẹ kẹ Herodu ẹnya; a -nonyaa o mebyia unu.”

¹⁶ Ẹphe pfuaharu nwibe phẹ sụ: “Ọ kwa buredi ono, anyi egudedu ono.”

¹⁷ Jizosu maru iphe, ẹphe epfu bya asụ phẹ: “?Bụ gụnu bẹ o gude unu nọdu epfugbaa l'unu te egudedu buredi? ?Toko dokwaphọ unu ẹnya? ?Ọ kwa l'egomunggo teke agbarwudu unu l'iphe, ọ bụ; mbụ k'iphe, ekoje-buredi ono? ?Ọ nwuru inwu-agma bẹ unu kpọ-chiru ọkpoma akpọ-chi? ¹⁸ Ọ kwa l'unu nweru ẹnya; ?Unu ta aphudu iya ụzo? Nchị bẹ unu furu; ?Unu ta anudu iya iphe? ?To nwedu iphe, unu anyatajekpoo? ¹⁹ Teke mu gude ishi buredi ise keeru unu nemadzụ iri l'ẹbo l'ụkporo ụmadzu iri; ?bụ nkata-eevu-iphe ole bẹ unu tụtụ-jiru iphiriba iya, phoduru nụ?” Ẹphe sụ iya l'oo iri l'ẹbo.

²⁰ “Ọ dū ree; teke mu gude buredi ẹsaa keeru unu nemadzụ iri; ?bụ nkata-eevu-iphe ole bẹ unu tụtụ-jiru l'iphiriba iya, phoduru nụ?” Ẹphe sụ iya l'oo ẹsaa.

21 O sù phẹ: “?Toko dokwaphọ unu ẹnya nta?”

Jizọsu eme g'onye
atsù ishi hùma ọzo

22 Ẹphe bya abata ẹ Bẹtusayida. E dutaru Jizọsu onye
atsù ishi. Ẹphe rwoahaa ya g'o byia ya ẹka. 23 O bya
egude onye atsù ishi ono ẹka dufuta iya ẹ mkpukpu ono;
bya eworu ọnu-mini vù ya l'ẹnya tsù; bya ebyia ya ẹka
bya asù iya: “?O duru iphe, ị hùmaru?”

24 Onye ono, atsù ishi ono palia ẹnya bya asù: “Ee;
mu hùmaru-a nemadzu; ọle ẹphe dughaa tsuyoo tsuyoo
g'oshi ejegbaa ije.”

25 Jizọsu byakwa bya ebyia ya ẹka l'ẹnya ọzo. Ẹnya
sahù nwoke ono; ọ phuahaa ọzo; hùmaahaa iphemiphe
rengurengu. 26 Jizọsu bya asù iya g'ọ lashia; sùkwa iya
phọ: “B'abahukpokwanu ẹ Bẹtusayida; ọphu ọ dukwa
onye ii-pfuru iya.”

Pyita akọ onye Jizọsu bụ
(Mat 16:13-20; Luk 9:18-21)

27 “Jizọsu waa ndu etsoje iya nù tughua jeshia
mkpukpu, nọgbaa ẹ Sizariya Filipayi. O rwua l'uzo; ọ
jiahaa phẹ sù: ?Bukpoo onye bẹ aasujekpoo ẹ mu bụ?”

28 Ẹphe sù iya: “O duru ndu sùru l'ị bụ Jiọnu onye shi
emeje baputizimu; ndu asù l'ị bụ Elayijia; teme ọ duru
ndu sùru l'ị bụ onye lanù ẹ ndu mpfuchiru Chileke.”

29 Jizọsu sù phẹ: “Unubẹdua; ?unu sùkwanuru ẹ mu
bụ onye?”

Pyita sù iya: “Ọo ngu bụ Kéreshi ọbu.”

30 O pfuaru phẹ iya pfushia ya ike sù phẹ g'ọ tọ dukwa
onye ọzo, ẹphe e-pfuru kẹ nkiya.

Epfufu mbu, Jizosu epfu le
ya e-je iphe-ehuka nwuhu
(*Mat 16:21-28; Luk 9:22-27*)

³¹ Noo ya; Jizosu bebe pfiaru ndu etsoje iya nu iphe, swiru iya nu su phe: “Abubu-Ndiphe jefutajekwa iphe-ehuka, du igwerigwe. Ndu bu ogerenya; waa ndu-ishi uke Chileke; waa ndu ezije ekemu a-jikakwa iya woru iya ye ndiphe l'eka. Ndiphe ono eworu iya megbua; l'o noo abali eto l'ilu; l'ooshi l'onwu teta dzuru ndzu.” ³² Iphe ono be o pfuru phe kasaa phe iya nchi. Pyita bya ekuchi iya su iya: “Tuswekwa! Te epfukwa egube ono.” ³³ Jizosu bya aghaa enya bya elee ndu etsoje iya nu bya agbochia Pyita onu su iya: “Gbeshi mu l'iphu gube Obutuswe ono! Kele iphe, iri ta abudu iphe, Chileke ari. Oriri ngu bu oriri nemadzu.”

³⁴ Jizosu bya ekukota ikpoto ndu ono waa ndu etsoje iya nu bya asu phe: “Onye o du g'o tsoru mu g'onye ono mia onwiya enya; vuta oswebe onwu nkiya bya etsoru mu; ³⁵ kele onye eme g'o dzoo onwiya ndzu l'e-tuphakwa ndzu iya etupha. Onye gudekwanu opfu ehu mu yele k'ozima Chileke tuphaa ndzu iya l'adzoo onwiya ndzu. ³⁶ ?Bu gunu bu urwu, nemadzu ritaru me o -nwekotachaa iphemiphe, no le mgbokoa; tuphakwanaa ndzu iya? ³⁷ O to dukwa iphe, nemadzu egude agbata ndzu iya me o -tuphahuwaa. ³⁸ Kele onye iphere mu du; iphere ezi ozi-oma mu du iya; l'ogbo owa, l'eri ogori eme iphe-aji-a; be iphere onye ono a-dukwapo Abubu-Ndiphe me o -byatashiepho ekpe ndiphe ikpe. O -nodu abya l'o du ubvu l'enya; egbu nwainwii ge Nna iya egbu; teke ono, yele unwu-ojozi-imigwe, du nsu a-swiru abya ono.”

9

¹ Ọ sụ phẹ: “Gẹ mu gbukwaaru iya unu tororo; ọ duru ndu haru pfuru l'ẹka-a, ata yidu nwuhu; gbahaa l'ẹphe hụmaadaru gẹ Chileke gude ike egoshi l'ọo ya bu eze.”

Jizosu egbu nwịnwii
(*Mat 17:1-13; Luk 9:28-36*)

² A nọpoho abali ishii; Jizosu duta Pyita yele Jiemusu waa Jiọnu duru phẹ je enyikota úbvú, ha l'eli; je anọdu nwẹkinyi phẹ. A nọnyaa; Chileke gbanwee ugbugba iya l'ataphu phẹ. ³ Uwe iya chaahaa kẹ phuuphuu g'eberugo; k'ophu ọ dukpoda onye asa uwe lẹ mgbokoa, l'asa iya egube ono. ⁴ Noo ya; Elayijia yele Mosisu chaa l'iphu phẹ abọ ọja eyeru Jizosu. ⁵ Pyita pfubulihu sụ Jizosu: “Nnajiuphu; ọ dukwa ree g'anyi nọ l'ẹka-a; g'anyi tịa mkpu ẹto: nanu nkengu; nanu kẹ Mosisu; nanu kẹ Elayijia.” ⁶ Iphe, o gude pfua iphe ono bu l'ọ tọ makpoda iphe, oopfu; ẹka ndzu agukpoo phẹ shingushingu ẹphe n'ẹto.

⁷ Urwukpu bya bya asọ-kputa ẹka ono; olu-opfu shi l'urwukpu ono sụ: “Onye ọwa-a bu Nwa mu nwoke. Mu yeru iya obu. Unu nọmajekwa iphe, oopfu!” ⁸ Teke ono kwaphọ; ẹphe chikaa ẹnya chikaa ẹnya; ophu ọ duedu onye ẹphe hụmaru l'ẹka ono; gbahaẹpho Jizosu nwẹkiya.

⁹ Ẹphe nyizetashia l'úbvú ono; Jizosu pfushiaru phẹ iya ike sụ phẹ g'ọ tọ dukwa onye ẹphe e-pfuru iphe, ẹphe hụmaru gbiriri jasụ teke yẹbe Abubu-Ndiphe e-shi l'ọnwu teta dzuru ndzu.

¹⁰ Iphe ono, o pfuru ono dọe phẹ phọ l'ọkpoma; ẹphe nọdu ajigbaa nwibe phẹ iphe, bu eshi l'ọnwu teta dzuru ndzu. ¹¹ Ẹphe jia ya sụ: “?Bu gunu meru iphe ndu ezije ekemu suru lẹ Elayijia e-vuadaru ọzo bya?”

¹² Ọ sụ phẹ: “Ọ kwa eviya ẹ Elayijia l'e-vukpọadaru ọzo bya g'o dozia iphemiphe ree. Ọle ?bụ ụnu meru iphe, e dekwaruphọ l'opfu Chileke sụ ẹ Abubu-Ndiphe e-je iphe-ẹhuka, dū igwerigwe; tẹmẹ l'e mekwaa ya phọ g'ọ tọ dudu iphe, ọ bụ? ¹³ Gẹ mu karu unu: Elayijia byahaakwaru; ẹphe mewaa ya umerekete; mbu meẹ ya phọ g'iphe, e dehawaru l'ẹkwo-opfu Chileke pfuru.”

Eeme onye ọbvụ atụ ndapfu
g'o wekọrohu

(*Mat 17:14-21; Luk 9:37-43a*)

¹⁴ Ẹphe byapfutaẹpho ndu etsoje iya nū ndu ọphee; ẹphe hūma ikpoto ndu nọ-pheru phẹ mgburugburu. Ẹphe ẹ ndu ezije ekemu nọdu atụ ẹgo. ¹⁵ Ahūma, igwe ọha ono ahūma Jizọsu; akpabiri iya gude phẹ. Igwe ọha ono wupfu iya je ekele iya ekele. ¹⁶ Ọ jia phẹ sụ: “?Bụ ụnu bẹ unu l'ẹphe atụ?”

¹⁷ Onye lanu l'ime ikpoto ndu ono sụ iya: “O-zì-iphe; mu dutaru ngu nwa mu nwoke; kẹle ọbvụ, guderu iya nū meru iya ọphee o pfujedu opfu. ¹⁸ Ẹka ọ byaru iya l'ọ pata iya tūa l'alì; ụphu atsushi iya l'ọnu; ọota ikireze; ọ nọduepho kẹ kwereji. Mu sụ ndu etsoje ngu nū g'ẹphe chifu iya ọbvụ ono l'ẹhu; ọphee adudu ike.”

¹⁹ Ọ sụ phẹ: “Ha-oo! Unubẹ ọgbo ọwa-a, adudu iphe, unu ekwetaje-a. ?Bụ teke ole bẹ mu l'unu a-nọ-beru? ? Mu a-takpọoru unu nshi taberu teke ole? Unu dutaru mu nwata ọbu!” ²⁰ Ẹphe bya edujeru iya nwata ono.

“Ọbvụ ono hūmaepho Jizọsu bya atūa nwata ono l'alì woru iya gbachia. O wepheahaa ewephe; ụphù nọdu atsushi iya l'ọnu. ²¹ Jizọsu jia nna iya: ?Bụ teke ole bẹ iphe ọbu shi iya?”

Ọ sụ iya: “O shikwa iya teke ọ bụ nwata.”
²² “Ọobujekwaru ọ -nonyaa; l'ọ haru tūru iya chie l'ọku;

mẹkpoo lẹ mini g'eeshi g'o gbua ya. Teke ọ bu l'ọ dūru iphe, ịi-dụ ike mee; phụnaaru anyi obu-imemini; gbanaaru anyi mkpu!”

²³ Jizọsu sụ iya: “?Ị sūru l'ọo iphe, mu a-dụ ike mee? Ọ tọ dukwa iphe, akpọ onye kweru kẹ Chileke ẹka ememe.”

²⁴ Nna nwata ono chishia mkpu gude ẹnya-mini sụ: “Mu kwewaru; jiko yenuru mu ẹka gẹ mu kabaa ekweshi ike!”

²⁵ Jizọsu hụmaepho g'ikpoto nemadzu awụ abya l'ẹka ono; ọ baarụ ọbvụ ono mba sụ iya: “Gube ọbvụ ọphu ada nkuchi; ọphu iipfudu opfu; mu sūru g'ị futa l'ime nwata ono. Ta abahụbaekwa iya l'ẹhu ọzobaa.”

²⁶ Ọbvụ ono chia mkpu bya alọta nwata ono tūa l'alị; gbachia ya; tẹme ọ lufu iya l'ẹhu. Nwata ono dabyierupho g'odzu. A tuko sụ l'ọ nwuhuwaru. ²⁷ Jizọsu bya egude ẹka selita iya eli; ọ gbalihu.

²⁸ Jizọsu bahụepho l'ulo; ndu etsoje iya nū jia ya lẹ mpya sụ: “?Bụ gūnu meru iphe, anyi adudu ike chifu ọbvụ ono?”

²⁹ Ọ sụ phẹ: “Egube ọbvụ ono taa fụtakwa; gbahaa l'ọo onye aswije ẹgu epfu anụ Chileke chiru iya.”

Epfu k'ugbo ẹbo k'anwuhu Jizọsu

(Mat 17:22-23; Luk 9:43b-45)

³⁰ Ẹphe tūgbua l'ẹka ono je aghabua Gálili; ọphu Jizọsu emeduru g'ọ dūru onye a-maru nū; ³¹ kẹle ndu ono, etsoje iya nū ono bẹ oozi iphe. Ọ sụ phẹ-a: “Abubu-Ndiphe bẹ aa-kpukwaru ye ndiphe l'ẹka; ẹphe eworu iya megbua. L'ọ nọo abalị ẹto l'ilu; l'ooshi l'onwu teta dzuru ndzụ.”

³² Ọphu ẹphe amadụ iphe, oopfu; ndzụ nọdu agụ phẹ g'ẹphe e-me jia ya.

Onye kachakpọo shii

(Mat 18:1-5; Luk 9:46-48)

³³ Eṗhe bya abata ẹ Kapaniyọmu. Eṗhe bahụepho l'ụlo; Jizọsu jia ndu etsoje iya nū sū: “?Bū gūnu bẹ unu shi atū l'etsuzọ?”

³⁴ Ọphu eṗhe eṗfuduru opfu; kẹle teke eṗhe nọ l'ụzo bẹ eṗhe shi atū ẹgo onye kachaa shii ẹ g'eṗhe ha. ³⁵ Ọ bya anọdu anọo bya ekua eṗhe n'iri l'ẹbo bya asū phẹ: “Onye ọ dū g'ọ bụru onye ivuzọ g'onye ono bụru onye ikpazū waa onye a-nọdu ejeru onyemonye ozi.” ³⁶ O duta nwata nshii bya edobe l'echilabọ phẹ. Ọ bya eheta nwata ono eheta sū phẹ: ³⁷ “Onye gude epha mu nabata nwata nshii, ha ẹgube-a bẹ buakwaa mbẹdua bẹ ọ nabataru. Onye nabatakwanuru mbẹdua ta abukwa mbẹdua bẹ ọ nabataru kpū; onye ono nabataakwarupho onye ono, ziru mu gẹ mu bya ono.”

Onye ata akpọshidu iphe,
anyi eme

(Luk 9:49-50)

³⁸ Jiọnu sū Jizọsu: “O-zì-iphe; anyi hụmakwaru nwoke, gude epha ngu achishi ọbvụ; anyi sū iya g'o to meshi; kẹle o too tsojedu anyi.”

³⁹ Jizọsu sū phẹ: “Unu ta asushi g'o to meshi; kẹle onye gude epha mu eme iphe-ọhumalenya te eṗfubyidu nkemu ẹgwegwa ẹgube ono. ⁴⁰ Onye ata akpọshidu iphe, anyi eme akpọshi bẹ bụ anyi. ⁴¹ Gẹ mu gbukwaaru iya unu tororo; onye gude l'unu bụ ndu kẹ Kéreshi kee unu mini g'unu ngua bẹ Chileke bufutajekwa obunggo iya.”

Anma ọkwa eme iphe-ẹji

(Mat 18:6-9; Luk 17:1-2)

⁴² “Sū-a; onye mekwanuru onye lanū l'ụnwegirima-a, wowaru onwophẹ ye mu l'ẹka-a g'o shiswee ụzo ono bẹ

o gogo kakwaru ree rome a pataru mkpuma-uswe; lipyabe iya l'olu; paru chie l'eze-enyimu. ⁴³ Ozo bu; teke eka ngu akpataru ngu eme iphe-eji; gbufu iya. Oo-karu ngu ree l'i gude eka lanu bahu l'eka okpobe ndzu no; eme l'i nweru eka labo; e nwuba ngu l'oku-alima. ⁴⁴ Eka ophu ikpiri-ekà, no iya nu ta anwuhujedu anwuhu; ophu oku enwu iya nu anyihujedu anyihu. ⁴⁵ Teke o bu okpa ngu a-loru ngu ye l'eme iphe-eji; gbufu iya. Kele o karu ngu ree g'i buru eniyeni bahu l'eka okpobe ndzu no; eme l'okpa dzuru ngu oke; e chie ngu l'oku-alima. ⁴⁶ Eka ophu ikpiri-ekà, no iya nu ta anwuhujedu anwuhu. Ophu oku, enwu iya nu anyihujedu anyihu. ⁴⁷ Teke o bu l'oro enya ngu esetaru ngu eme iphe-eji; swofu iya tuphaa; kele okaru ngu ree l'i gude enya lanu bahu l'eka Chileke bu eze; eme l'enya dzuru ngu oke; e chie ngu l'oku-alima. ⁴⁸ Oku-alima ono be ekà, no iya nu ta anwuhujedu anwuhu; ophu oku, enwu iya nu anyihujedu anyihu.

⁴⁹ “Oku, ee-gude daa onyemonye l'a-du g'o bu unu be e gude kwakobe iya. ⁵⁰ Unu bu iphe, du ree; ole teke o tso-buhuru unu-unu; ?deno g'ii-shi mebakwadaa ya g'o buru unu ozo. Unu mee ndzu unu g'o tso unu unu; k'ophu unu le nwibe unu eburu l'ehu-guu.”

10

Ogori me achifu nwanyi

(*Mat 19:1-12; Luk 16:18*)

¹ Jizosu futu l'eka ono bya ejeshia l'ali Jiudiya; waa mkpukpu ndu azu enyimu Jiordanu. A dukwa igwerigwe wu-pfuta iya ozo. O watakwa phe ezi iphe, bu iphe, bu g'o zijehawaa.

² Ndu Farisii bya eworu okpa opfu togboru iya g'ephe gude nmata iya bya ajiahaa ya su: “?O du ree ge nwoke chifuje nyee ya to?”

³ Ọ sụ phẹ: “?Bụ gụnu bẹ Mósisu sụru unu g'unu meje?”

⁴ Ẹphe sụ iya: “Mósisu sụru g'onye byajẹru achifu nyee ya vujeadaru ụzo dee ẹkwo-achifu-nwanyị nụ nyee ya ọbu ẹ ya ta aluhedu tẹme onye ono achifuwa iya ọ.”

⁵ Jizọsu sụ phẹ: “Iphe, Mósisu gude tųaru unu ẹgube ekemu ono bụ kẹle unu bụ ndu ẹjo ọkpoma. ⁶ Obenu ẹ mbulembu teke Chileke meru mgboko bẹ o meru nwoke bya emee nwanyị. ⁷ Noo g'o gude: nwoke je l'ahajẹ nna iya; haa ne iya gẹ yẹle nyee ya tųgba. ⁸ Ẹphenebo atụko bụru onye lanụ. Ẹphe taa bụeduru ụmadzu labọ. Ẹphe abụru onye lanụ. ⁹ Ọo ya bụ; iphe, Chileke tųgbaberu nanụ g'o tọ dụkwa onye e-je iya ekekaha ẹbo ọzo.”

¹⁰ Ẹphe bahụepho l'ulo; ndu etsoje iya nụ jia ya iphe, opfu ono bụ. ¹¹ Ọ sụ phẹ: “Onye chifuru nyee ya je aluta nwanyị ọzo bẹ bụakwaa ogori bẹ oori. ¹² Teke ọ bụkwanu l'ọo yẹbedua, bụ nwanyị lufuru l'onwiya je aluru ji ọzo bụakwaa ogori bẹ nwanyị ono eri.”

Jizọsu agọru ụnwegirima ọnu-ọma

(Mat 19:13-15; Luk 18:15-17)

¹³ Ẹphe nọdu ekutagbaaru iya ụnwegirima g'o by-ibegbaa phẹ ẹka; ndu etsoje iya nụ baaharu ndu ono, ekutaru iya ụnwegirima ono mba. ¹⁴ Jizọsu hụma iya; ẹhu ghuahaa ya eghu. Ọ sụ phẹ: “Unu hakwaa ụnwegirima g'ẹphe byapfuta mu. Unu ta akpọshikwa phẹ abyabya; kẹle ọ bụ ndu dụ nno bẹ ẹka Chileke bụ eze bụ nkephẹ. ¹⁵ Gẹ mu gbukwaaru iya unu tororo; onye ete gudedu obu ụnwegirima kweta l'ọo Chileke bụ eze taa bahụkwa ẹka ọ nọ.” ¹⁶ Ọ bya eheta ụnwegirima ono byidzuchaaaru phẹ ẹka bya agọru ọnu-ọma nụ phẹ.

Nwoke lanụ, kparụ ẹku

(Mat 19:16-30; Luk 18:18-30)

¹⁷ JizỌsu tųgbushiepho; nwoke lanų gude ọso gbapfuta iya bya egbushi ikpere l'alị l'iphu iya bya aja ya sụ: “O-zì-iphe, dųebe ree; ?bų gųnu bẹ mu e-me gẹ mu nweru ndzų ojeje?”

¹⁸ JizỌsu sų iya: “?Bų gųnu meru iphe, o gude ị nọdu eku mu onye dųebe ree? Ọ tọ dųkwa onye bų onye dųebe ree; agųfu Chileke nwẹkiya. ¹⁹ Ị mawaru iphe, ekemu Chileke sųru g'e meje: ‘Te egbukwa ọchi; ọphu i rikwa ogori; ọphu i zikwa iphuru; ọphu ị dzųkwa ụka; ọphu i mekputakwa nemadzų ibe ngu; kwabẹje nna ngu yẹe ne ngu ụbvù.’ ”

²⁰ Nwoke ono sų iya: “O-zì-iphe; eshinu mu bų nwata ta adųkwa iphemiphe ono ọphu mu mebyijeru.”

²¹ JizỌsu lee ya ẹnya bya eyee ya obu bya asų iya: “Iphe lanų bų iphe, phọdukwaduru ngu nų: laa je erekọta iphemiphe, i nweru; woru iphe, i retaru iya keeru ndu akpa nri. Ọo ya bų; l'ii-nweru ọkpobe iphe l'ẹka Chileke nọ. I -mechaa nno; l'ịi byawarọ etsoru mu.” ²² Ọ nųmaepho iphe ono, JizỌsu pfuru ono; ẹhu daa ya dzųu; ọ dzųru iphu tųgbua; kẹle ọ bų onye nwenųkaru iphe.

²³ JizỌsu bya aghaa ẹnya lee ndu etsoje iya nų bya asų phẹ: “Egube g'ọo-tsųbe l'ẹhu; mbų gẹ ndu nweru iphe e-me bahų l'ẹka Chileke bų eze.”

²⁴ Iphe ono, o pfuru ono tųfu ndu etsoje iya nų ẹhu. JizỌsu bya epfukwaa ya ọzo sų phẹ: “Ụnwegirima; ọo tsųkwa l'ẹhu gẹ ndu kpọru obu ye l'ẹku e-me bahų l'ẹka Chileke bų eze. ²⁵ Epyo ịnya l'ẹnya ngga kakwa nphe; eme lẹ g'onye nweru iphe e-me bahų l'ẹka Chileke bų eze.”

²⁶ Ọ kabakpọo phẹ rọ atųfu ẹhu. Ẹphe wata epfuru nwibe phẹ sụ: “?Ọ bųhunuru onye bẹ aa-dzọta?”

²⁷ JizỌsu bya elee phẹ ẹnya bya asų phẹ: “Ọ kwa nemadzų bẹ ọ bų 'ama-g'ee-me-ia; obenu l'ọ tọ dųdu

Chileke nno; ƙeƙe Chileke ta adudu iphe, kpọru iya ẹka ememe.”

²⁸ Pyīta sù iya: “?Anyībedua, haru iphemiphe, anyi nweru bya etsoru ngu-a-e?”

²⁹ Jizosu sù: “Ge mu gbukwaaru iya unu tororo; onye gude opfu ẹhu mu; yele k'ozi-oma ono haa ulo iya; ozoo unwune iya nwoke; ozoo unwune iya nwanyi; ozoo nna iya; ozoo ne iya; ozoo unwegirima ibe iya; ozoo ali iya; ³⁰ be aa-pfu iya ugwo iphe, ha g'iphe, o haru mgbo ukporo ise le ndzu iya-a. Aa-pfu iya ugwo ulo me unwune; me ne; me nna; me unwegirima; me ali; mechakpoo mkpamehu, a kparu onye obu. E - mechaa; o -rwua le mgboko ophu abya nu; Chileke anu iya ndzu ojeje. ³¹ O le igwerigwe ndu bu ndu ivuzo nta-a l'e-mechaa buru ndu ikpazu; ndu bu ndu ikpazu emechakwanaa bya aburu ndu ivuzo.”

*K'ugbo eto Jizosu epfu le
ya e-je iphe-ehuka nwuhu
(Mat 20:17-19; Luk 18:31-34)*

³² Jizosu bya akparu ndu etsoje iya nu ye l'azu vuta uzo aka ephe eje Jierusalemu. Ndu gu-shiahaa ndu etsoje iya nu ike; aka o du phe biribiri. Ndu ophu awu etso phe nu l'azu nodu atsugbaa ebvu. O byakwa ekuchi umadzu iri l'ebo ono iche bya akoharu phe iphe, e-mechaa mee ya nu. ³³ O su phe: “Nta-a be anyi ejewaa Jierusalemu. Abubu-Ndiphe be ee-mechakwaa kpuru nu ndu-ishi uke Chileke waa ndu ezije ekemu. Ephe ekpee ya mpfugbu kpuru iya nu ndu amadu Chileke. ³⁴ Eegude iya mee iphe, ezi onu-ochi; vua ya onu-mini; chia ya echachi; bya eworu iya megbua; l'o no abali eto l'ilu; l'ooshi l'onwu teta dzuru ndzu.”

Ụnwu Zebedi arwọ Jizọsu iphe

(Mat 20:20-28)

³⁵ “Tọbodu iya bụ; Jiemusu yẹe Jiọnu, bụ ụnwu Zebedi bya ejepfu Jizọsu bya asụ iya: O-zì-iphe; ọ dū anyi g'a sụ l'ii-meru anyi iphe, anyi a-rwọ ngu.”

³⁶ Ọ sụ phẹ: “?Bụ gūnu bẹ ọ dū unu gẹ mu meeru unu?”

³⁷ Ẹphe sụ iya: “Mee anyi g'anyi nọ-kube ngu: g'onye lanụ nọdu ngu l'ẹkutara; onye ọphuu anọdu ngu l'ẹkicha teke ịi-nọdu l'ọ-dụ-biribiri ngu.”

³⁸ Jizọsu sụ phẹ: “Unu ta amakwa iphe, unu arwọ. ? Unu a-dụ-a ike ngwa iphe, dū l'okoro, mu a-ngụ; l'e mee unu ẹgube baputizimu, ee-me mu?”

³⁹ Ẹphe sụ iya: “Ee! Anyi a-dụ-a ike.”

Jizọsu sụ phẹ: “Unu a-dụkwa-a ike ngwa iphe, dū l'okoro, mu a-ngụ; l'e mee unu ẹgube baputizimu, e meru mu. ⁴⁰ Obenu lẹ k'anọdu mu l'ẹkutara yẹle ẹkicha ta abụdu mu bẹ ọ dū l'ẹka. Ono dūru ndu Chileke doberu iya.”

⁴¹ Ụmadzu iri ọphuu numa l'ọ noo g'ẹphe jeru iya; ẹhu-eghu Jiemusu yẹe Jiọnu ghuahaa phẹ. ⁴² Jizọsu bya ekukọtachaa phẹ bya asụ phẹ: “Unu mawaru lẹ ndu a sūru l'ọo phẹ bụ ishi anọduje akpapyashị ishi ndu ẹphe bụ ishi phẹ akpapyashị; tẹme ọ bụru ọ-nọ-l'oke-ọkwa anọduje eme gẹ ndu ọzo maru l'ọo ya ka shii. ⁴³ Ọle ọo gẹ k'unubẹdua ta adụkwa ẹgube ono. K'unu bụkwa; onye ọ dū g'ọ ha shii; g'onye ono bụru onye a-nọdu ejeru ndu ọphuu ozi. ⁴⁴ Onye ọ dū g'ọ bụru onye ivuzọ lẹ g'unu ha; g'onye ono wozeta onwiya alị; bụru ohu onyemonye. ⁴⁵ Lẹ Abụbu-Ndiphe l'onwiya ta abyakwaru g'e jeeru iya ozi; ọ kwa g'ọ jee ozi; waa g'ọ woru ndzụ iya nū g'e gude gweeru Chileke ngweja; g'ọ bụru iphe, oo-gude gbata ndzụ igwe ọha.”

*JizỌsu eme onye atsu ishi
g'Ọ wata aphu ọzo*

(Mat 20:29-34; Luk 18:35-43)

⁴⁶ JizỌsu phe bya abyarwuta Jieriko. Noo ya; ẹphe tugbushiepho l'eka ono; ẹphe le ndu etsoje iya nu me igwe Ọha, awu etso iya nu. Nwoke, aza BatimiyỌsu, atsu ishi nọduwaa l'aguga etsuzo; arwo arwo. BatimiyỌsu ono bu nwa TimiyỌsu. ⁴⁷ Ọ numaepho l'ọo JizỌsu onye Nazaretu l'aghata; o chishia su: "JizỌsu; Nwa Dévidi; g'imemini mu dunu ngu!"

⁴⁸ A gbọchia ya ọnu su iya g'o dobe ọnu doo. Ọ kabakpọo ya ro arashi ike: "Nwa Dévidi; g'imemini mu du ngu ro-o!"

⁴⁹ JizỌsu pfuru bya asu g'e kua ya. ẹphe kua ya su iya: "Teru ẹswa gbeshi je; ookukwa ngu oku."

⁵⁰ Ọ chiru ukpo iya wushi bya ezilihu bya ejepfu JizỌsu.

⁵¹ JizỌsu su iya: "Bu gunu be o du ngu ge mu meeru ngu?"

Onye atsu ishi ono su iya: "Nnajiuphu! Mee mu ge mu wata aphu ọzo!"

⁵² JizỌsu su iya: "Lashia. Ekweta, i kwetaru mewaru ngu g'i wekoro."

Teke ono kwapho; nwoke ono phuahaa ọzo bya etsoru JizỌsu tugbua.

11

JizỌsu abahu le Jierusalẹmu

(Mat 21:1-11; Luk 19:28-40; JiỌn 12:12-19)

¹ ẹphe byarwutajepho l'ubvu Olivu me le mgboru Betufeji waa Betani, nọwaa Jierusalẹmu ntse; JizỌsu zia ndu etsoje iya nu umadzu labo ² su phe: "Unu je l'ime mkpukpu ono, no unu l'uzo iphu ono. Unu -bahupho l'ime mkpukpu ono be unu a-huma nwa nkapfu-igara, e

liberu elibe, eteke aduswee onye nojeru iya l'eli. Unu tota iya kpuru bya. ³ O -duru onye jiru unu su: “?Bu gunu be unu eme nno?” Unu su iya le mkpa iya duru Nnajiuphu; l'o -meghechaa be oo-kpu-phutakwa iya-a azu l'eka-a egwegwa.”

⁴ Ephe jerwua je ahuma nwa nkafu-igara obu l'eka e liberu l'aguga oguzo unuphu, no l'aguga gbororo; ephe je atota iya. ⁵ Ndu no l'eka ono ja phe su: “?Bu gunu be unu eme egube ono? ?Bu gunu meru iphe, unu atota nkafu-igara ono atota?”

⁶ Ephe pfuaru phe iphe, Jizosu suru phe g'ephe pfua. Ndu ono haa phe; ephe kpuru iya tugbua. ⁷ Ephe kputaru iya Jizosu bya achiru ekwa phe wukobe nkafu-igara ono l'eli okpurukpu; Jizosu nodu iya ano. ⁸ Ndu ophu eworu uwe phe tosa le gbororo; ndu ophu aburu igu, ephe gbutaru l'ime egbudu be ephe toru l'ali. ⁹ Ndu etso iya l'azu me ndu no iya l'iphu nodu akpo okporoko asuje: “Deeje! Deeje! Owoo! Onye Chileke goru onu-oma nu be o bu; mbu onye ono, bu Nnajiuphu ziru iya g'o bya ono. ¹⁰ Ge Chileke goru onu-oma nu okwa eze onye-iche anyi, bu Devidi; mbu okwa eze ono, abya nta. Deeje! Deeje! Okalibe-kangokotaru-nu!”

¹¹ Noo ge Jizosu gude bata Jierusalemu. O bya abata l'ime eze-ulo Chileke bya ahumachaa iphemiphe, no iya nu. Ephe gude nno ochii byaahaa. Yele ndu etsoje iya nu laphushia azu le Betani.

Jizosu atu oshi figu onu

(Mat 21:18-19)

¹² O be le nchitabohu iya; egu guahaa Jizosu g'ephe shiwa le Betani lufuta. ¹³ O gbegbenya huma oshi figu, ekwo du ke nwa kpuchii. O jeshia l'upfu iya g'o maru: ?o miru amimi. O jerwua; o buerupho ekwo bu iphe, du iya

nụ; kẹle ọ tọ bụdu teke ọomije bụ ono. ¹⁴ Jizọsu tụa ya ọnu sụ iya: “Nemadzụ ta abyadụ awọtabaa akpuru ngu ria ọzo.”

Ndu etsoje iya nụ nụma iphe ono, o pfuru ono.

Jizọsu achifu ndu azụ aswa
l'eze-ulo Chileke

(*Mat 21:12-17; Luk 19:45-48; Ji Ọn 2:13-22*)

¹⁵ Ẹphe byarwuta ẹpho Jierúsalem; Jizọsu bahu l'ime eze-ulo Chileke bya awata achishi ndu azụ aswa bya ere erere l'ime eze-ulo ono. Ọ bya akwatsushichaa teburu ndu agbanweje okpoga bya akwatsushichaa okposhi ndu ereje ndo. ¹⁶ Ọphu ọ dudu onye o kwekwaduru g'o vuru iphe ghata l'eze-ulo Chileke ono. ¹⁷ O ziahaa phẹ iphe sụ phẹ: “?Unu ta amadu l'e deru lẹ Chileke suru l'ulo iya bẹ ee-kuje ẹka ọhamoha a-nọduje epfu anụ iya. Unu bya eworu iya mee ụlo, ndu ana nfu edomije onwophẹ.”

¹⁸ Ndu-ishi uke Chileke waa ndu ezije ekemu nụmachaa ya; ẹphe chọahaa ọzo, ẹphe e-shi gbua ya. Kẹle ẹphe atsụ ebvu l'oopfutawaa onyemonye eyeru onwiya; opfu lẹ ndu ono g'ẹphe ha bẹ iphe, oozu dughbaa biribiri.

¹⁹ O -rwuepho l'ụzenyashi; Jizọsu phẹ lufu lẹ mkpukpu ono.

Jizọsu gude oshi,
ọ turu ọnu ezi ndu
etsoje iya nụ iphe

(*Mat 21:20-22*)

²⁰ O be l'ụtsu iya; ẹphe ghatashia; ẹphe hụma oshi figu phọ, ọ turu ọnu ụnyaphu iya phọ g'ọ nwụkotawaru lwaa jasụ l'ogbarabvu iya. ²¹ Pyita nyata iphe ụnyaphu ono bya asụ Jizọsu: “Lekpọdapho l'oshi-a, ị turu ọnu-a bẹ nwụkotaakwaru lwaa.”

²² Jizos̄u s̄u ph̄e: “Unu kweta k̄e Chileke! ²³ Ḡe mu gbukwaaru iya unu tororo; onye s̄uru úbvú-a: ‘Ngwa; je aparu onwongu chie l'ime eze-̄enyimu’ ọphu onye ono abọkpodaaru obu ẹbo; o kwetaẹpho l'iphe ono, o pfuru ono l'e-me; l'oomeẹpho g'onye ono pfuru. ²⁴ Noo g'o gude mu s̄u unu l'iphemiphe, unu s̄uru ḡe Chileke n̄u unu m̄e unu -n̄odu epfu an̄u iya; unu -kwetawaa l'ọ n̄uwaru iya unu; iphe ono b̄e ọo-n̄u unu. ²⁵ Ọle unu -n̄odu epfu an̄u Chileke; ọ -d̄uru onye mesweru unu; unu n̄odu agbaru iya ẹjo egomunggo; unu vuru ụzo ḡuaru onye ono nv̄u; ọo ya b̄u; Nna unu, n̄o l'imigwe aḡukwanaaru unu nv̄u l'ọphu unu mesweru iya. ²⁶ Teke ọ b̄u l'unu ta aḡuduru iya nv̄u ono; Nna unu, bu l'imigwe taa ḡukwarupho unu nv̄u l̄e k'unu.”

Aaji Jizos̄u ẹgube ike,
o gude eme iphemiphe ono
(*Mat 21:23-27; Luk 20:1-8*)

²⁷ Ẹphe bya alaphukwa az̄u l̄e Jierúsalem̄u. Jizos̄u je ejepheahaa l'ime eze-ulo Chileke. Noo ya; ndu-ishi uke Chileke; waa ndu ezije ekemu; waa ndu b̄u ọgerenya bya abyapfuta iya bya as̄u iya: ²⁸ “?B̄u ẹgube ike ḡunu b̄e i gude eme iphemiphe-a? ?B̄u onye ziru ngu g'ì bya iya ememe?”

²⁹ Jizos̄u s̄u ph̄e: “Unu gebe ḡe mu j̄ia unu nwaj̄i lan̄u. Unu -kar̄u mu iya; mu ak̄ọoru unu onye ziru mu ḡe mu bya eme iphemiphe-a. ³⁰ Unu kar̄u mu onye ziru Jīonu g'ọ bya emeshi ndiphe baputizimu: ?B̄u Chileke t̄o nemadz̄u?”

³¹ Ẹphe wata iya adz̄okashi l'ime onwoph̄e s̄u: “Teke anyi s̄unuru l'ọo Chileke; l'ọ s̄u anyi: ‘?Ọ bukwanuru ḡunu meru g'o gude ọphu unu ekwetaduru iphe, o pfuru?’

³² Ndz̄u n̄odu aḡukwanu anyi as̄u l'ọo nemadz̄u; k̄e

e pfudzuwaru lẹ Jìṣonu bụ ọkpobe onye mpfuchiru Chileke.”³³ Noo ya ẹphe sù Jizọsu: “Anyi ta amakwa.”

Ọ sù phẹ: “Ọphu mu a-kọkwanuru unu onye ziru mu gẹ mu meje iphemiphe ono.”

12

Ẹtu, e gude ndu anwamụ,
e butaru ye l'opfu-vayinu anma

(*Mat 21:33-46; Luk 20:9-19*)

¹ Jizọsu gude ẹtu ziahaa phẹ iphe sù phẹ: “Nwoke lanụ larụ ẹgu vayinu. Ọ bya agbaa ya mgbabu bya ebua ya nsù ẹka aa-nọduje azọshi mẹe l'akpuru vayinu ono. Ọ bya akpukwaapho nwulo eli ephekerephe ẹka ee-nyihuje eche mgbabu ono nche. Ọ bya eworu iya ye l'ẹka ndu o butaru g'ẹphe letajeru iya ya ẹnya bya ejeshia-iphe ọzo. ² O rwua teke eegbuje iya; o zia onye-ozì iya g'o jepfu ndu-ozì-ẹgu ono g'ẹphe wọo ya òkè akpuru vayinu nkiya. ³ Ẹphe gude onye-ozì ono tsua ya iphe; gbaḅe iya ẹka ọto; nwufu iya; ọ lashia. ⁴ Nwoke ono bya ezia onye-ozì iya ọzo g'o jepfukwa phẹ ọzo. Ẹphe tụa onye k'ono mkpuma; tsukpọshia ya ishi; mee ya iphe-iphere; chifu iya; ọ lashia. ⁵ Nwoke ono byakwa asù g'onye ọzo je. Ẹphe gude onye k'ono gbua ya egbugbu. Nokwaphọ g'ẹphe meru igwerigwe ndu ọzo, o zichaaru ozì ono; ndu ẹphe echia iphe; ndu ẹphe egbua egbugbu. ⁶ Jasuru ọ bụwaru-a onye lanụ bẹ o nweru, bụ iya bụ nwa iya, o yeru obu. O zia ya g'o je; sù lẹ ya maru-a l'onye ọwa-a, bụ nwa iya-a bẹ ẹphe a-kabẹ-a yeru nsọ. ⁷ Ndu ozì-ẹgu ono hūmae ya phọ bya azua mgbede sù: ‘Ihee! Waa onye alì-a e-mechaa bụru nkiya mẹ nna iya nwuhu. Unu bya g'anyi gbua ya g'alì ono a-buru k'anyi.’ ⁸ Ẹphe gude iya; woru iya megbua; tufu l'azụ mgbabu ono.”

⁹ Noo ya; Jizosụ jia phẹ: “?Bụkpoo gụnu bẹ onye nwe mgbabu ono e-me ndu ono? Ọo-bya egbushichaa ndu-ozì mgbabu ono; woru opfu-vayinu ono ye ndu ọzo l'ẹka. ¹⁰? Unu teke agụ-swee iphe, e deru l'ẹkwo-opfu Chileke sụ: “Mkpuma, ndu akpụ ụlo

jịkaru;
mechaarụ bya aburu
mkpuma, gudeshe ụlo.

¹¹ Ono bụru iphe,
Nnajiuphu anyi meru;
Ọ dū anyi biribiri l'ẹnya*.”

¹² “Ephẹ meahaa g'ephẹ gude iya; kẹle ephẹ maru l'ọo phẹ bẹ ọ nmadoru ẹtu ono. Obenu l'ephẹ atsu mkpukpu ebvu. Ephẹ haa ya gbakashihu.

Apfu akiriko

(Mat 22:15-22; Luk 20:20-26)

¹³ “Tọbudu iya bụ; ephẹ zia ndu Fárisii; waa ndu etsoje Herodu g'ephẹ je anwuta iya onu. ¹⁴Ndu ono, e ziru ono bya ejepfu iya bya asụ iya: O-zì-iphe; anyi maru l'ị bụ onye ire-lanụ; tẹme ọphu ọ dudu onye iitsu ebvu. Ọphu ọ dudu onye iile ẹnya l'iphu. Iigudeje ire-lanụ zia ụzo Chileke.” “?Tọbudu nụ anyi emebyi ekemu Chileke mẹ anyi -tụje akiriko nụ Siza?

¹⁵ “?Anyi tujẹ iya tọo g'anyi ta atujeshi?” Jizosụ maerupho l'ephẹ bụ tuko-l'ẹhu-atuko-l'obu bya asụ phẹ: “?Bụ gụnu meru g'ọ gude unu tọgboru mu ọkpa opfu g'unu gude nmata mu? Unu wotaeshikwa kobo lanụ gẹ mu hụma.”

¹⁶ Ephẹ wotaru iya ya. Ọ sụ phẹ: “?Bụ ishi onye yee epha onye bụ ọwa-a, e deru iya-a?”

Ephẹ sụ iya: “Ọo kẹ Siza!”

* [12:11](#) [12:11](#) Gụnaa Ebvu [118:22,23](#).

¹⁷ Jizosụ sụ phẹ: “Ọ dū ree; unu woru iphe Siza nū Siza; woru kẹ Chileke nū Chileke.”

Ọnu, Jizosụ yeru phẹ dūa phẹ biribiri ẹtu.

Kẹ eshi l'Ọnwu teta dzuru ndzu

(Mat 22:23-33; Luk 20:27-40)

¹⁸ Ndu Sadusii, bụ ndu ono sūru l'e tee shidu l'Ọnwu eteta adzuru ndzu ono; byapfuta Jizosụ bya ajia ya sū: ¹⁹ “O-zì-iphe; iphe, Mosisu pfuru anyi l'ẹkwo ekemu bụ: ‘Teke ọ bụ ẹ nemadzu bẹ nwune iya nwoke nwuhuru haa nyee ya, ata nwutaduru nwa; gẹ nwune iya ono lūpyabe nwanyị ono g'ọ nwutaru onye ọphu, nwuhuru anwuhu pho nwa.’ ²⁰ Sū-a; ọ dūru ndu dū ẹsaa l'unwune. Onye k'ọgerenya lūchaa nwanyị bya ahaa ya nwuhu; ọphu ọ nwutaduru nwa. ²¹ Onye ọphu tsotaru iya nū lūpyabe iya; onye k'ono nwuhukwapho; ọphu ọ nwutaduru nwa. Onye k'ẹto bya emekwaapho nno ²² jasū unwune ẹsaa ono lū-dzuru nwanyị lanū ono; nwushihukota; ọphu ẹphe anwutaduru nwa. E mechaa l'ikpazū; nwanyị l'onwiya bya anwuhu nkiya.” ²³ “O - rwua teke ee-shi l'Ọnwu teta gbalihu; ?bū onye ole bẹ nwanyị ono a-buru nyee ya g'ẹphe n'ẹsaa ono lūchaaru iya-a?”

²⁴ Jizosụ sụ phẹ: Tọbudu iphe ono meru g'o gude ọ buri l'unu eshisweje iya; kẹle ẹkwo-opfu Chileke te edoduru unu ẹnya; ọphu ọ buri kẹ g'ike Chileke habe shii. ²⁵ Ẹ teke ndu nwuhuru anwuhu e-shi l'Ọnwu teta dzuru ndzu bẹ nwoke taa lūhedu nwanyị; ọphu nwanyị alūhedu ji. Ẹphe a-dū g'unwu-ojozi-imigwe. ²⁶ A bya ẹ k'eshi l'Ọnwu teta dzuru ndzu; ?unu ta agujedu akọ ono, dū l'ẹkwo Mosisu ono; mbụ ẹka ono, o pfuru k'ishishi irwu, ọku enwu phoophoophoo ono? Ẹka ono bẹ Chileke pfuru Mosisu sū iya: “Ọ kwa mbẹdua bụ Chileke kẹ

Ébirihamu; b̄uru Chileke k̄ Áyizaku; bya ab̄uru Chileke k̄ Jíék̄ōpu?” ²⁷ B̄u iya b̄u l'ò t̄o b̄udu Chileke ndu nw̄uhuru anw̄uhu; ò b̄u Chileke ndu n̄o ndz̄u. ?Unu h̄umaru l'unu kwatak̄p̄ōru shiswee ụzo?

Ekemu, kp̄o-chiru ishi

(Mat 22:34-40; Luk 10:25-28)

²⁸ Nwoke lan̄u, b̄u onye ezije ekemu, n̄o l'èka ono an̄u iphe, ephe at̄u; bya ah̄uma l'iphe ono, ephe aji Jiz̄osu ono b̄e o yeru ọnu ree; ò byapfuta iya bya aji ya s̄u iya: “? B̄u ekemu ole b̄u ekemu ọphu kp̄o-chiru ishi?”

²⁹ Jiz̄osu s̄u iya: “Ekemu, kp̄o-chiru ishi b̄u: ‘G'unub̄e ndu Ízur̄elu n̄uma l̄e Nnajiuphu, b̄u Chileke anyi b̄ukwa iya ph̄o b̄u Nnajiuphu kpoloko. ³⁰ Ọo ya b̄u g'i yee Chileke obu ngu g'ò ha. Gude ndz̄u ngu g'ò ha; m̄e uche ngu g'ò ha; m̄e ike ngu g'ò ha yee ya obu.’ Noo ekemu, kpochiru ishi b̄u onoya. ³¹ Ekemu ọzo, etso iya n̄u b̄u g'i yee nemadz̄u ibe ngu obu g'i yeru onwongu. Ò t̄o d̄uedu ekemu, kabak̄p̄ō ẹbo ono shii.”

³² Onye ezije ekemu ono s̄u iya: “O-zì-iphe; i pfuru ọkpobe-opfu. K̄e Chileke b̄u nan̄u. Ò t̄o d̄uedu Chileke ọzo, d̄u n̄u gbahaa ȳeb̄edua. ³³ Ọo ya b̄u ḡe nemadz̄u yee ya obu iya g'ò ha; m̄ekpoo uche iya g'ò ha; m̄e ike iya g'ò ha; yekwaaph̄o nemadz̄u ibiya obu iya g'o yeru onwiya. Eme g'ekemu lab̄o ono pfuru t̄ukoru kak̄ota ad̄u mkpa; eme l̄e ngw̄eja an̄u, a kp̄ōru ọku n̄u Chileke m̄e ngw̄eja ọzo, eegwejeru n̄u iya g'ò hak̄ota.”

³⁴ Jiz̄osu h̄umaep̄ho l'o pfuru g'onye nweru uche; ò s̄u iya: “Èka Chileke b̄u eze ta ad̄ukwa ngu ẹn̄ya.” Ò pfuchaa nno; ọphu ò d̄uedu onye t̄uru ama ajībaa ya aji ọzobaa.

Aji k'onye b̄u Kéreshi ọbu

(Mat 22:41-46; Luk 20:41-44)

³⁵ O be teke Jizos̄u byaru awata ezi iphe l'eze-ulo Chileke; ọ j̄a s̄u: “?D̄enu g'o gude ndu ezije ekemu gb̄e s̄u l̄e K̄eres̄hi b̄u Nwa D̄évidi; ³⁶ l'ẹka D̄évidi l'onwiya b̄e Unme-d̄u-Ns̄o gb̄e mee ọ s̄u:

“Chileke s̄uru Nnajiuphu mu:

N̄odu mu l'ẹkutara jas̄u teke

mu e-me g'i

z̄opyabe ndu-ohogu ngu l'okpa†.

³⁷ D̄évidi l'onwiya -n̄odu ekujekwan̄u iya Nnajiuphu; ? d̄enu g'o gude ọ b̄ukwarupho Nwa D̄évidi?”

Ẹhu ts̄o igwerigwe ndu n̄umaru iya n̄u ụtso.

Jizos̄u epfu k̄e ndu ezije ekemu

(Mat 23:1-36; Luk 20:45-47)

³⁸ Teke ooz̄i iphe b̄e ọ s̄uru: “Unu kwab̄ejekwaru onwunu ẹnya l'ẹka ndu ezije ekemu n̄o; ndu ọoguje aḡugu eye akpawuru uwe aghaphe; iphe, ẹphe yeru obu b̄uru g'e keleje ph̄e ẹrengete ekele l'ẹka a d̄u l'igwe; ³⁹ waa an̄odu l'aba, kak̄ota ree l'ulo-ndzuk̄o ndu Jiu; waa an̄odu l'aba ndu kar̄u ẹnya m̄e a -n̄odu ab̄o iphe. ⁴⁰ Ẹphe b̄u ndu eripyaj̄e ulo unwanyi, ji ph̄e an̄oedu; t̄eme ẹphe n̄odu egudeje ẹregede epfukp̄oepho ogologo opfu an̄u Chileke. Ọle ọo ph̄e b̄e aa-kabaa anmash̄i ikpe ike.”

Iphe, nwanyi, ji iya an̄oedu
gude obu iya an̄u Chileke

(Luk 21:1-4)

⁴¹ Jizos̄u bya eje an̄odu an̄o l'aḡuga ẹka aan̄uje Chileke iphe l'eze-ulo Chileke leahaa ndu echie okpoga l'okpoko, eechiejeru Chileke okpoga. Ndu nweru iphe n̄odu eyegbaa okpoga, d̄u shii. ⁴² Nwanyi lan̄u, ji iya an̄oedu, akpa nri byarwuta bya eworu af̄u lab̄o, b̄u iya b̄u kobo lan̄u chie. ⁴³ Jizos̄u bya ekua ndu etsoje iya n̄u

† 12:36 12:36 Ḡunaa Ebv̄u 110:1.

bya asụ phẹ: “Gẹ mu gbukwaaru iya unu tororo; ọ kwa nwanyi-a, l'akpa nri-a, ji iya anọedu-a; bẹ kachaa eye okpoga lẹ g'ẹphe hakọta ono. ⁴⁴ Kẹle iphe, onyemonye echiegbaa bụ okpoga, tsuru etsutsu; obenu lẹ yẹbedua akpakpọo nri; ọle ọ tukoerupho iphe, o nweru chie; mbụ je akpaa l'iphe, o doberu k'e-gudeje akpata nri.”

13

Iphe, e-me teke ikpazụ
(Mat 24:1-2; Luk 21:5-6)

¹ Jizọsu shiẹpho l'ime eze-ụlo Chileke ono futa; onye lanụ l'ime ndu etsoje iya nụ sụ iya: “O-zì-iphe; lekpodapho ẹgube biribiri mkpuma ọwa mẹ ẹgube biribiri ụlo k'ọwa!”

² Jizọsu sụ iya: “?I hūmaru-a eze-ụlo ono, a kpuru ẹgube ono; ee-mechaa nwukpọshichaa iphemiphe ono enwukpọshi; mbụ k'ọphu ọ tọ dudu g'ọ ka mma l'ọo mkpuma lanụ, a-kpọ-pfuru l'eli nwibe iya.”

Iphe, bụ o -mechaa
mgboko abvụ

(Mat 24:3-14; Luk 21:7-19)

³ Jizọsu nyihu úbvú Olivu; je anọdu gha iphu l'eze-ụlo Chileke gẹdegede. Pyita mẹ Jiemusu mẹ Jiọnu mẹ Anduru bya ejepfu iya k'iche je ajia ya sụ iya: ⁴ “?Bukpoo teke ole bẹ iphemiphe ono e-mekpọo?” “?Bụ gūnu bẹ ee-gude maru teke iphe ono abyagbaa ememe?”

⁵ Jizọsu pfuaharu phẹ sụ: “Ọo 'ẹpho g'unu leta onwunu ẹnya g'ọ tọ dū onye e-duswe unu ụzo. ⁶ Kẹle ọ dukwaru igwerigwe ndu a-zarụ ẹpha mu bya; bya asụ l'ọ kwa ẹphebedua bụ Kéreshi ọbu. Ẹphe eshi l'ẹka ono duphua ndu dū igwerigwe. ⁷ G'obu te tsukahukwa unu teke unu a-nọdu anụ ude ọgu ọphu aalwụ l'ẹka dū

ɛnya; waa ɔphu aalwu l'eka du ntse; kele iphemiphe ono mefutakotajekwa; ɔle teke mgboko a-bvu teke erwukwa. ⁸ Noo kele oha yele oha ibe iya a-nodu alwu ɔgu; ali-eze yele ali-eze ibe iya a-nodukwapho alwu ɔgu nkephɛ. Ali a-nmagbaa jiiijiii l'eka du igwerigwe. Ejo ɔkpa nri a-bya. Iphemiphe ono dukota ge teke nka beberu meahaa nwanyi, ime eme ehuka.”

⁹ Ole-a; unu kwabekwaru onwunu ɛnya. Aa-kputachakwaa unu kpuseru ndu-ikpe; e chia unu iphe l'ulo-ndzuko; teme unu a-byakwa apfuru l'iphu ndu nnajioha; me l'iphu ndu eze l'opfu ehu mu; g'ee-shi g'ephe anuma ozi-oma ono. ¹⁰ Obenu le g'e mehabɛ; e vufutaje uzo zidzuaru ozi-oma ono le mgboko mgburugburu. ¹¹ Teke ephe kputaru unu jee ikpe; unu te vukwaru uzo wata ayɔ oshi iphe, unu e-pfu. Unu pfuekwapho iphe, e yeru unu l'onu teke ono; kele o to budu unubɛdua e-pfu iya; o bu Unme Chileke. ¹² Nwune e-deru nwune iya nu g'e gbua; nna akpuru nwa iya nu g'e gbua. Unwu e-me g'a kputa ndu nwuru phe nu gbushia. ¹³ Onyemonye e-gude kele unu bu nkemu kpoo unu ashɛ; obenu l'onye taru nshi jasɛ l'ikpazu be Chileke a-dzota.

Ejo ahuma

(Mat 24:15-28; Luk 21:20-24)

¹⁴ “Unu a-humakwa ejo-ahuma-ola-l'iswi ono, Danɛlu onye mpfuchiru pfuru unu l'onodu l'eka o gbaduru k'anodu ono. (Ge gube onye agu iphe-a rikwaa oriri iphe, o bu.) Unu -humaɛ ya pho; ge ndu no le Jiudiya gbalakwaa lashia l'ubvu. ¹⁵ G'onye no l'okpoku atuta unme te ejeekwa abahu l'ulo le ya eje ewota iphe l'ime ulo. ¹⁶ G'onye no l'egu te ejeekwa agha ɛnya ke ge ya je achita uwe iya. ¹⁷ Aphu a-tsoru unwanyi, du ime me unwanyi, nwa angukwadu era mboku ono. ¹⁸ Oo g'unu

pfuru nū Chileke g'ọ tọ bụru l'udzumini. ¹⁹ Kẹle teke ono bẹ oke mkpamẹhu, eteke aduswee k'eshinu Chileke meru mgboko l'a-dụ; ọphu ọ byadu adubaa ọzo. ²⁰ Teke iphe-ẹhuka ono e-me bẹ Nnajiuphu egbuduru iya mkpirikpu bẹ ọ tọ dukwa nemadzụ, aa-dzọta. Ọle o gudewaa iswi ẹhu ndu ọphu ọ họtaru g'ẹphe bụru ndu nkiya gbua ya mkpirikpu.

²¹ “Ọ -duru onye sūru unu teke ono l'ọ wakwa Kéreshi; ọzoo l'ọ phukwa iya; unu be yekwaru iya ọnu. ²² Kẹle ndu a-nọdu adzụ ụka sū l'ẹphe bụ Kéreshi; ọzoo l'ẹphe bụ ndu mpfuchiru Chileke; a-duchakwaa teke ono. Ẹphe a-nọdu emegbaa iphe-ọhumalenya, dughbaa biribiri. Iphe ono a-bucharu g'ẹphe e-shi dephua ndiphe; mbụ je akpaa lẹ ndu Chileke họtaru; m'ẹphe -je l'adụ ike. ²³ Ọo ya bụ; g'unu letakwaphọ ẹnya; eshinu mu vuwaru ụzo pfuaru unu iphemiphe.

Abyabya Abubu-Ndiphe

(Mat 24:29-31; Luk 21:25-28)

²⁴ “Ọle e -rwua mbọku ono; teke ẹjo iphe-ẹhuka ono bvuerupho bẹ ẹnyanwu e-jikputa; ọnwa echibuhu echichi. ²⁵ Kpokpode eshi l'igwe dashihu; iphemiphe, nọ l'igwe anmawoo anmawo lọ-sweshihu. ²⁶ Teke ono bẹ aahuma Abubu-Ndiphe g'ọ nọ l'urwukpu egbu nwiiinwii gude ike iya, parụ ẹka abya. ²⁷ Ọoby a ezia unwu-ojozi-imigwe iya; ẹphe abya ejee l'iphu; jee l'azụ; jee l'uzo ẹkutara; jee l'ẹkicha lẹ mgboko mgburugburu gbiriri jasụ l'ẹka igwe beru alị beru; je edutakọta ndu ọ họtaru.”

Iphe, e gude oshi figu anwuta

(Mat 24:32-35; Luk 21:29-33)

²⁸ “Sū-a; unu gude oshi figu nwua iphe; kẹle ọobujeru; ọ -mishi waa bya erwua irwu ọphúú; l'a maru lẹ teke

okpomọku ekpoje dūwaa ntse. ²⁹ Nokwapho g'owa-a dū; teke unu hūmaerupho g'iphemiphe ono l'emgbaa; unu amaru l'ọ nọkpowaa ntse; mbū l'ọ nọwaa g'ọnu-oguzo. ³⁰ Sū-a; gẹ mu gbukwaaru iya unu tororo; ọgbo-a taa bvūebekwa; iphemiphe-a emekọta. ³¹ Igwe l'a-bvūkwa; alì abvū; obenu l'opfu, mu pfuru ta abyadū erebuhu ire ebuhu.”

Mbọku, ọo-buru

(Mat 24:36-44)

³² “Obenu l'ọ tọ dudu onye maru mbọku, ọ bụ; ọzoo teke iphe ono e-megbaa. Mbū l'unwu-ojozi-imigwe ta amadū iya; ọphu Nwa Chileke ta amadū iya. Onye maru iya nū bụepho Chileke, bụ Nna nwẹkiya. ³³ Unu kwabekwa ẹnya. Unu nwụkwaru ẹnya che nche; pfuru nū Chileke; kẹle unu ta amadū teke ọo-buru. ³⁴ Ọ dū gẹ nwoke, eje iphe-ozo; bya aparū ibe iya haarū ndu-ozì iya; bya eje keshiaru phẹ ozi, ẹphe a-nọdu eje l'ẹhu l'ẹhu. O be l'onye eche ọnu-abata; o pfushiaru iya ike sū iya g'ọ nwụkwaru ẹnya. ³⁵ Ọo ya bụ; unu nwuru ẹnya; kẹle unu ta amadū mbọku, Nnajiuphu, nwe unuphu a-lwa. A ta amadū; ?bū l'uzenyashi; tọo l'echi abalì; tọo l'iphe-ọhenu; tọo l'utsu bẹ ọo-bata. ³⁶ Ọo ya bụ; g'ọ tọo byapfutadu unu l'otulupfu l'ẹka unu eku mgbẹnaya.” ³⁷ “Sū-a; iphe, mu epfuru unu-a bẹ mu epfuru onyemonye. Unu nwụkwaru ẹnaya!”

14

Ndu-ishi achì idzu egbu Jizosu

(Mat 26:1-5; Luk 22:1-2; Jiọn 11:45-53)

¹ O ghuduwaa abalì labọ; ọbo Ojeghata erwua; waa ọbo-iphe aatajẹ buredi, ekoduru ekoko. Ndu-ishi uke Chileke waa ndu ezije ekemu nọdu achọkashikpoepho

uzo, ephe e-shi gude Jizosus le mpya gbua. ² Ephe su: “Ole o to o bukwaru nta-a, aabo iphe-a; a -nonyakwaa o buru ogu eghirigha.”

Aawu Jizosus manu, eshi mkpo
le Betani

(*Mat 26:6-13; Jion 12:1-8*)

³ O be ge Jizosus no le Betani; o jee ibe Sayimonu onye ekpenta shi eme. Noo ya; o nodukwadu l'eka ono eri nri; nwanyi lanu gudeepho mgbere, ama ntumatu bata. Mgberere ono be manu, eshi mkpo, ere ire shii, bu manu-nadu jiru ejiji. Nwanyi ono bya aku-kwofuepho olu mgberere ono bya eworu manu ono wua Jizosus l'ishi. ⁴ Ehu ghuaaha ndu haru nodu l'eka ono eghu. Ephe su: “?Bu gunu be e gude emebyishi eguru manu owa? ⁵ Manu ono suru g'lee-reta iya iphe, du g'ukporo pangu le pangu iri gude keshiaru ndu akpa nri.” Ephe baaharu nwanyi ono mba.

⁶ Jizosus su phe: “Unu haa ya. ?Bu gunu meru g'o gude unu nodu epfuchi iya nchi? ?Unu ta amadu l'oo okpobe iphe be o meru mu egube ono? ⁷ Ndu akpa nri be unu l'ephe ano tekenteke; teke dukpoepho unu ree; unu emeeru phe iphe-oma. Obenu le mbedua ta abudu tekenteke be mu l'unu a-nodu. ⁸ Oo iphe, nwanyi-a adu ike mee be o meru ono. O vuwaa uzo tee ogwehu mu manu gude kwakobe mu k'a -ta asu teke ee-li mu. ⁹ Ge mu gbukwaaru iya unu tororo; iphe, bukpo ekameka, a saru ozi-oma-a le mgboko-a mgburugburu be akojeekwapho ak o iphe-a, nwanyi-a meru-a gudeje nyata iya.”

Jiudasu eederu Jizosus eye
l'eka ndu Jiu

(*Mat 26:14-16; Luk 22:3-6*)

¹⁰ Jiudasu Isukariyotu, onye lanu l'ime umadzu iri l'ebo ono bya atugbua jepfushia ndu-ishi uke Chileke ge ya deru Jizosu ye phe l'eka. ¹¹ Ephe numae ya pho; ehu tsahaa phe utso. Ephe kwee ya okpoga. O chahaa uzo, oo-shi deru iya ye phe l'eka.

Nri-enyashi Ikpazu

(Mat 26:17-30; Luk 22:7-23; Jion 13:21-30; 1Kor 11:23-25)

¹² O rwua l'eswe, abahu l'obo-iphe, aataje buredi, ekoduru ekoko ono, bu mboku ono be ephe egbuje nwaturu obo Ojehata; ndu etsoje Jizosu su iya: “?Bu awe be o du ngu g'anyi je edoziaru ngu g'i nodu ria nri obo Ojehata obu?”

¹³ O bya ezia umadzu ebo l'ime ndu etsoje iya nu bya asu phe: “Unu bahu l'ime mkpukpu Jierusalemu. Unu -rwuepho eka ono be o duru nwoke, e-vuru ite, mini du byapfuta unu. Unu tsoru iya. ¹⁴ Eka o jenyaa ru o bahu; unu je asu onye nwe unuphu ono l'onye ezije unu iphe suru: “?Denu eka mu a-nodu mu le ndu etsoje mu nu ria nri obo Ojehata?” ¹⁵ Oo-goshi unu ulo-eli; goshi unu oma ulo, no le k'eli iya; mkpuru ono hakpopho osa, e dobechawaru oshi; dozichawaa ya g'oo-du; l'a nodu iya ria nri. Unu bahu eka ono je akwakoberu anyi nri obu.”

¹⁶ Ndu etsoje iya nu tugbua bya abahu l'ime mkpukpu ono. O buerupho g'o pfuru phe iya bu g'iphemiphe, du. Ephe nodu l'eka ono kwakobeahaa nri obo Ojehata ono.

¹⁷ O be l'uzenyashi; yele umadzu iri l'ebo ono swiru bahu l'eka ono. ¹⁸ Ephe rijeepho nri ono; Jizosu su phe: “Ge mu gbukwaaru iya unu tororo; o kwa onye lanu le g'unu no l'eka-a be l'e-deru mu ye l'eka ndu achoshi mu; mbukwa onye mu l'ia tukoru eri nri l'eka-a.”

¹⁹ O rwua phe l'obu. Ephe jahaa ya nanu nanu su: “?Bu mbedua? ?Too bu mbedua?”

²⁰ Ọ sụ phẹ: “G'unu ha unu n'iri l'ẹbo bẹ ọ bụ onye lanu; onye mu l'iya yegbabẹru ẹka l'ọba-nri lanu-a. ²¹ Abubu-Ndiphe l'a-lakwa g'e deru iya l'ekwo-opfu Chileke. Ọle nshoro onye ono, ee-shi l'ẹka iya deru Abubu-Ndiphe ye l'ẹka ndu achọ ishi iya ono. O gogo kakwaru onye ono ree; ọme a ta nwuduru iya ilile.”

²² No iya; Jizosu bya ewota buredi bya ekele Chileke ekele g'ẹphe eri nri ono bya anyawashia ya bya anugbaa phẹ bya asụ phẹ: “Unu nggẹ ria. Ọwa-a bụ ogwehu mu.”

²³ Ọ bya ewolita okoro bya ekelekwaphọ Chileke ekele bya eworu iya nụ phẹ; ẹphe tuko ngua. ²⁴ Ọ sụ phẹ: “Ọwa-a bụ mee mu, a gbashiru l'iswi ẹhu igwe ọha. Chileke gude mee mu ono eme g'ogbandzu, shi mu l'ẹka vuru ire. ²⁵ Sụ-a; gẹ mu gbukwaaru iya unu tororo; mu ta abyakwa angubaa mẹe, shi l'akpuru vayinu gbiriri jasụ teke mu a-ngu k'òphúú lẹ mgboko òphúú kẹ Chileke.”

²⁶ Ẹphe kwechaa ebvu, e gude aja Chileke ajaja; bya ejeshia l'úbvú Olivu.

Pyíta a-gọ lẹ ya ta amadu Jizosu

(Mat 26:31-35; Luk 22:31-34; Jiọn 13:36-38)

²⁷ Jizosu sụ phẹ: “G'unu hakọta bẹ e-mechaa hakọta mu gbala; mbụ g'e deru iya l'ekwo-opfu Chileke sụ: ‘Mu e-chigbu onye eche aturu; g'aturu iya agbakashihu.’ ²⁸ Teke e meerupho gẹ mu shi l'onwu teta dzuru ndzụ bẹ mu e-vukwaru unu ọzo jeshia Gálili.”

²⁹ Pyíta sụ iya: “Ndu ọphuu je l'a-hakọta ngu; bẹ ẹphe a-hakwa ngu; ọ kwa lẹ mbẹdua ta abyadu aha ngu.”

³⁰ Jizosu sụ iya: Gẹ mu gbukwaru ngu iya tororo; “Ntanu-a; mbukwa l'enyashia bẹ oke-ọku bya ara ọrà ugbo labọ bẹ ì gọakwaru ugbo ẹto l'ì tì madu mu.”

³¹ Pyĩta kabaa ya epfushi ike sũ: “Obetaru e je l'atũko mu lẹ ngu gbua; mu ta abyakwa l'aha ngu ililekpõo.”

Ndu õphuu tũko pfudzuru nno.

*Jizõsu epfu anũ Chileke
lẹ mgbabu Getusemeni*

(Mat 26:36-46; Luk 22:39-46)

³² Ephe byarwutaepho l'eka eekuje Getusemeni; õ sũ ndu etsoje iya nũ: “Unu nõdu anõo l'eka-a gẹ mu je epfuru yeru Chileke.”

³³ O duta Pyĩta waa Jiemusu waa Jiõnu ephe swĩru tũgbua; meji wata iya akũ photophoto; ndzũ gũahaa ya. ³⁴ O sũ phẹ: “Ha; egube õwa! Meji akũekwa mu phõ photophoto; mbũ lẹ meji abyaakwaa mu atõfu. Unu nõdukwa l'eka-a che nche.”

³⁵ O jeribeerupho nwanshĩi; õ daa kpurumu l'alĩ wata epfu anũ Chileke sũ g'a maru: ?oo-kwe g'iphe-ehuka kẹ nwa teke ono ta abyapfuta iya. ³⁶ O sũ: “Nna; Nna; õo ngu bũ onye a-dũ ike mekõta iphemiphe; nafũnu mu okoro iphe-ehuka õwa-a! Olee õ kwa g'õ tõ bũkwa iphe, dũ mu l'uche l'e-me; g'õ bũkwaru iphe, dũ gũbedua l'uche.”

³⁷ O byatashia; Pyĩta phẹ nõdu ekuwaa mgbẽn̄ya. O sũ Pyĩta: “Sayĩmonu! ?iiku mgbẽn̄ya? ?Tĩ dũdu ike nwũru ẽn̄ya chefua nche awa lanũ? ³⁸ Unu nwũru ẽn̄ya; pfuru nũ Chileke g'o to kwe g'unu nmalahũ l'õhutama. Mma nemadzũ bẹ õ nõdujekpokwaa evushi evuvu ike; obenu lẹ nemadzũ l'onwiya bẹ ike ta adũdu.”

³⁹ O tũgbukwaa õzo bya ejekwa awata epfu anũ Chileke epfukwa iphe-a, o shihawaa pfua. ⁴⁰ O bya alwaphutakwa azũ byatashikwa; ephe nõdu ekukwaphõ mgbẽn̄ya; kẹle mgbẽn̄ya jiru phẹ ẽn̄ya ejiji; õphu ephe amadũ iphe, ephe e-pfuru iya.

⁴¹ Ọ byapfutakwa phẹ phọ k'ugbo ẹto; ọ sụ phẹ: “?Unu nọkpoepho ẹ mgbẹnya g'unu nọ iya? ?Unu nọkpokwadaa ẹ nwatuta unme unu ọbu? Ọ dūwaa ree nta-a. O rwwaru. Abubu-Ndiphe bẹ aabyaakwaa ederu ye l'ẹka ndu eme iphe-ẹji.” ⁴² “Unu gbẹshikwa g'anyi je. Unu lekwa l'onye ọbu, e-deru mu ye ọbu byaakwaru.”

Egude Jizosu

(*Mat 26:47-56; Luk 22:47-53; Jiṣon 18:3-12*)

⁴³ Tọbudu iya bu; o gudekwadua iphe ono l'ẹka epfu; Jiudasu onye yikwa-a l'umadzu iri l'ẹbo ono, l'etsoje iya nu-a byawa. Yele igwe oha swiwaru. Epe pagbaarū mma mekpoo mgboro. Ndu ziru phẹ nu bu ndu-ishi uke Chileke me ndu ezije ekemu me ndu bu ogerenya. ⁴⁴ Onye ono, eme g'o deru iya ye phẹ l'ẹka onoya pfuwaru phẹ iphe, ya e-me g'ephe gude maru onye ophu o bu. Ọ sūhawaru phẹ: “Oo onye mu e-jepfu je etsutsua onu bu onye ophu o bu. Unu kputa iya gude tugbua; unu eche iya nche ree.”

⁴⁵ Abyarwuta, Jiudasu abyarwuta; o jepfu Jizosu je asu iya: “Onyibe!” Bya anma iya akpa tsutsua ya onu l'asha.

⁴⁶ Ndu ono je azupyabe Jizosu; kpuru iya tugbua. ⁴⁷ Onye lanu, pfuru ẹ mgboru phẹ l'ẹka ono mjeppo mma iya swaramu; gbua nwokoro onye-ishi ndu-ishi uke Chileke; pafu iya nchi. ⁴⁸ Jizosu su ndu byaru iya egude: “?Unu chigbaa mma; chiru mgboro abya mu egude? ?Mu bu onye ana nfu? ⁴⁹ Mu l'unu shikpo anoduje mboku-mboku l'eze-ulo Chileke; ẹka mu ezi unu iphe; ophu unu egudekpodaaru mu. Ole oo g'iphe, e deru l'ekwo-opfu Chileke mee g'e deru iya.”

⁵⁰ Ndu etsoje iya nu tuko paru iya haa gbakashihu.

⁵¹ Ọ duru nwokorobya lanu, tsoru Jizosu. Ebe o dudu iphe, o yeru l'ehu; gbahaephe ẹkwa ocha, o gbaphuru

onwiya l'ẹhu. E meahaa g'e gude iya. ⁵² O parụ ẹkwa Ọchaa ono haarụ phẹ; kwofu gbaru ọto gbalaa.

Jizọsu nọ l'iphu
 Ọgbo-ikpe ndu Jiu

(*Mat 26:57-68; Luk 22:54-55,63-71; JiỌn 18:13-14,19-24*)

⁵³ Noo ya; ẹphe kpụta Jizọsu kpụjeru onye-ishi ndu-ishi uke Chileke. Ndu-ishi uke Chileke; mẹ ndu bụ Ọgerenya; mẹ ndu ezije ekemu bya edzugbua. ⁵⁴ Pyịta nọdu etso iya ụzenya ụzenya bya etsoru phẹ bahu l'ibe onye-ishi ndu-ishi uke Chileke ono. O je anọdu anọo l'ẹka ndu nche nọ; nyaahaa ọku. ⁵⁵ Ndu-ishi uke Chileke mẹ ndu Ọgbo-ikpe ono g'ẹphe ha chọahaa iphe, ẹphe a-sụ lẹ Jizọsu meru; g'ee-shi kpee ya mpfugbu; ọphu ọ dudu iphe, ẹphe humaru, o meru. ⁵⁶ A dukpoo igwerigwe gude ibo gbaa ya ekebe; ọphu ekebe phẹ adagbajedu.

⁵⁷ Ndu agbeshi dzuahaa ụka sụ: ⁵⁸ Anyịbedua nụmakpooru lẹ nchị anyi l'ẹka oopfụ sụ: “Mu e-mebyishi eze-ulo Chileke ọwa-a, bụ nemadzu gude ẹka kpua ya-a; l'ime abali ẹto; mu akpua ọzo, ete egudedu ẹka kpua.” ⁵⁹ Ọphu ekebe phẹ adakọtakwarupho l'ono.

⁶⁰ Onye-ishi ndu-ishi uke Chileke bya agbalihu l'edzudzu-ọha ono bya ajia Jizọsu sụ: “?Tii yedu ọnu l'iphe, bụ ekebe ọwa-a, ẹphe agbagbaa ngu-a?”

⁶¹ Ọphu o pfuduru opfu; ọ nọkirishiepho nwadoo. Onye-ishi uke ono jia ya ọzo sụ iya: “?Bụ ngu bụ Kéreshi ọbu? ?I bụ Nwa Onye ono, a gọru Ọnu-ọma nụ ono?”

⁶² Jizọsu sụ iya: “Ee; ọo mu bụ iya. E-mechaa bẹ unu ahumakwa Abubu-Ndiphe l'ẹka ọ nọ l'ẹkutara Chileke, bụ Ọkalibe-Kakota-Ike. Unu ahumakwa iya phọ l'ẹka ọ nọ l'urwukpu shi l'imigwe abya.”

⁶³ Onye-ishi ndu-ishi uke Chileke ono woru uwe nkiya zijaa sụ: “?Bubahunaa ekebe gunu ọzo bẹ anyi

achokwadu? ⁶⁴ ?Unu nūmawaru epfubyishi, oopfubyishi Chileke? ?Bū gūnu bū ikpe unu?”

Ḑphe tūko nmaa Jizosū ikpe onwu sū: “Iphe, gbaru iya nū bū onwu.”

⁶⁵ Ḑphe vūahaa ya onu-mini; woru iphe kechia ya enya; chiahaa ya echachi; sū iya: “Pfunaa mpfuchiru obu!” Ndu nche kpūta iya awagō iya eka.

Pyīta agō lē ya ta amadū Jizosū

(Mat 26:69-75; Luk 22:56-62; Jiōn 18:15-18,25-27)

⁶⁶ Gē Pyīta nōro l'etezi l'ūlo-ikpe ono; onye lanū l'ime unwumboko, ejeru onye-ishi uke ono ozi ghatashia; ⁶⁷ bya ahūma Pyīta l'eka onya oku; bya elee ya enya sū iya: “I yikwa lē ndu etsoje nwophu Nazaretu; mbū Jizosū!”

⁶⁸ O gōfu sū iya: “O to dokwaru mu enya! Mu ta amakwa iphe, iipfu.” O lūfu l'eka ono mbū Pyīta; je anōdu l'onu oguzo. Oke-okū raa orà.

⁶⁹ Nwamgboko ono hūmakwa iya ozo bya awatakwa epfuru ndu pfuru lē mgboru eka ono sū phe: “Nwoke-a yikwa lē ndu etsoje Jizosū.” ⁷⁰ Pyīta gōfukwa ozo.

O nōepho nwanshī; ndu pfugbaru lē mgboru eka ono sū Pyīta: “I yichaa ya-a. ?Tī būdu onye Gālili?”

⁷¹ O wata eri angū sū gē Chileke gbukwaa ya ilu mē o -būdu ire-lanū bē ya epfu ono; sū: “Mu ta amakwa onye ono, unu epfu opfu iya ono.”

⁷² Oke-okū raa orà teke ono teke ono k'ugbo ebo. Pyīta nyata gē Jizosū pfujeru ono sū: “Oke-okū bya ara orà ugbo labo bē i gōakwaru ego ugbo eto l'i tī madū mu.” O raahaa ekwa.

15

Payileti aji Jizosu aji

(Mat 27:1-2,11-14; Luk 23:1-5; Jiɔn 18:28-38)

¹ Nchi bɔhuepho; ndu-ishi uke Chileke; mɛ ndu bu ɔgerenya; mɛ ndu ezije ekemu; mbu iphe, bukpo ɔgbo-ikpe ndu Jiu g'ɛphe hakɔta bya achia idzu; e kee Jizosu ɛgbu bya akpuru iya je eye Payileti l'ɛka. ² Payileti bya ajiya ya su: “?I bu Eze ndu Jiu?”

Jizosu su iya: “Oekwa ngu pho be o shi l'onu.”

³ Ndu-ishi uke Chileke bya epfushiahaa igwerigwe iphe, ɛphe suru l'o meru. ⁴ Payileti byakwa asu Jizosu: “? To dukpoda iphe, iipfu? ?O kwa l'i nɔmaru igwerigwe iphe, ɛphe epfugbaa l'i meru?”

⁵ Ophu Jizosu epfuɛduru opfu. O tufu Payileti ɛhu.

Ekpe Jizosu mpfugbu

(Mat 27:15-26; Luk 23:13-25; Jiɔn 18:39–19:16)

⁶ Noo ya; o buwaa omelali phe l'anodu abo Obo Ojegahata ono be Payileti ahajeru phe onye mkporo lanu g'o la; mbu onye ɛphe sukpoerupho g'o haaru phe.

⁷ O duru onye mkporo lanu, eekuje Barabas, yi le ndu kwefuru gɔvumentu ike bya egbukwaapho ɔchi; a tua phe mkporo. ⁸ Igwe oha ono bya bya arwoahaa Payileti g'o meeru phe iphe, oomejehawaru phe. ⁹ Payileti su phe: “?Bu ge mu haaru unu Eze ndu Jiu g'o la to?” ¹⁰ Kele o doru iya enya l'oo enya-pfurupfuru be ndu-ishi uke Chileke gude kpɔtaru iya ya.

¹¹ Ndu-ishi uke Chileke ono kpalia igwe oha ono su phe g'ɛphe kebekwapho g'o hachiaru phe Barabas.

¹² Payileti su phe: “?Unu sukwanuru ge mu mee onye-a, unu suru l'o bu Eze ndu Jiu-a gunu?”

¹³ Epe tua uzu; su: “Pfu-gbua ya!”

¹⁴ Payileti sụ phẹ: “?Kẹ gụnu? ?Bụ gụnu bụ iphe, dū ẹji, o meru?”

Ẹphe kabakpọo ya arashi ike sụ: “Pfu-gbua ya!”

¹⁵ Ọo ya bụ; Payileti chọahanaa gẹ ya mee iphe, dū ikpoto ọha ono ree; bya ewonuru Barabasu haa g'ọ la; kpuru Jizosu nū ndu ojogu g'ẹphe chia ya ẹchachi. Ẹphe chichaa ya iphe; ọ kpuru iya nū phẹ g'ẹphe je je akpopyabe iya l'oswebe.

Ndu ojogu eme Jizosu sukusuku

(Mat 27:27-31; JiOn 19:2-3)

¹⁶ Ndu ojogu bya akpuru Jizosu bahū l'eze ọlo nnajioha, bụ Payileti bya ekukota iphe, bụ ndu ojogu g'ẹphe ha. ¹⁷ Ẹphe bya eworu uwe kpowula-kpowula uswe yee ya bya egude obvu kpaa okpu woru kpube iya; ¹⁸ bya ekeleahaa ya ekele ndu ojogu asuje iya: “Ndzū dukwa ngu! Eze ndu Jiul!” ¹⁹ Ẹphe gude mgboro kukposhiahaa ya ishi; gbuhahaa ya ọnu-mini; gbuharu iya ikpere l'alị gude akwabẹ iya ụbvù. ²⁰ Ẹphe meghechaa ya sukusuku ono bya eyefu iya uwe uswe ono; bya eyee ya uwe iya; bya akpuru iya jeshia g'ẹphe je je akpopyabe iya l'oswebe.

Aakpopyabe Jizosu l'eli oswebe

(Mat 27:32-44; Luk 23:26-43; JiOn 19:17-27)

²¹ Ẹphe tughua bya ahuma Sayimonu nwoke Sayirini, shi ndu-egu phẹ alwa. Ọo ya bụ nna Aleguzanda yele Rufosu. Tọbudu iya bụ; ẹphe kebuta nwoke ono g'o vuta oswebe, ee-gude kpọ-gbua Jizosu. ²² Ẹphe kpurwua Jizosu l'ẹka eekuje Gọlugota, bụ iya bụ “Okpokoroko Ishi.” ²³ Ẹphe woru mẹe, a gwaru manụ-meru nū iya g'ọ ngua. Ọphu o kwedu iya angungu. ²⁴ Ẹphe woru iya kpopyabe l'oswebe l'ẹka ono; woru uwe iya kee. Ẹphe tūaru iya ido g'ẹphe maru ọphu a-dabarū onyenonu.

²⁵ Teke ono, a kpɔpyaberu iya l'oswebe ono bu l'ɛnyanwu agbakota. ²⁶ E dee iphe ono, e boru iya ibo iya ono l'eli oswebe ono, bu iya bu l'o bu "Eze ndu Jiu." ²⁷ Eka ono be a kpɔpyabekwarupho ndu ana nfu umadzu labo. Onye ophuu ndu l'ekutara iya; onye ophuu l'ekicha iya. ²⁸ Iphe, e dehawaru l'ekwo-opfu Chileke vua suru: "A guru iya yeru ndu ejo-iphe."

²⁹ Ndu aghata aghata ndu ekweru iya une asuje iya: "Hee! ?Tɔbudu ngu bu ophu suru l'ii-nwukposhi ezeulo Chileke; gude ujiku eto kpukwaa ya? ³⁰ Nyizetanu l'oswebe ono bya adzo onwongu."

³¹ Ndu-ishi uke Chileke me ndu ezije ekemu pfiaru iya kwaphu kwaphu su: "O dzoru ndu ozo; ophu o duedunu ike dzoo onwiya." ³² "Ngwanu ge Kereshi obu, bu Eze ndu Izurelu shinu l'oswebe ono nyizeta nta-a; anyi - humakwanu iya; anyi amaru l'o bupho Kereshi eviya."

Unwoke labo ono, a kpɔpyaberu ephe l'iya ono ndu akokwa iya pho onu.

Anwuhu Jizosu

(Mat 27:45-56; Luk 23:44-49; Jion 19:28-30)

³³ Enyanwu keerupho l'ishi; nchi jihu l'ali ono mgburugburu; noo gbiriri jasu l'enyanywu agbuze. ³⁴ Enyanwu gbuzeepho; Jizosu chia mkpu su: "Eloyi! Eloyi! ?Lema sabakutani?" Bu iya bu: "Chileke mu! Chileke mu! ?Bu gunu be o gude i haa mu nkinyi mu?"

³⁵ Ndu haru pfuru l'eka ono numa iya su: "Unu gebekwa; o dukwa g'ooku Elayijia." ³⁶ Onye lanu gbagbua je eworu asancha ophu amije mini woru gwoo le mee-veniga; woru tsebe l'eli oshi, du ogologo woru nu iya g'o ngua; su g'a maeduru: ?Elayijia a-bya ekufuta iya.

³⁷ Jizos̄u bya echishia mkpu ike bya at̄u-buhu unme; ̄o b̄uru iya anw̄uhu.

³⁸ ̄Ekw̄a, eegudeje gbobuta ̄nya ̄ka aagwaj̄e Chileke, n̄o l'ime eze-̄lo Chileke ono shīep̄ho l'ishi gbāep̄ho k̄e tararaa jas̄u l'al̄i gbajah̄u ̄bo. ³⁹ Onye-ishi oj̄ogu ndu Romu, p̄furu Jizos̄u l'ip̄hu teke ono h̄umaep̄ho g'o chiru mkpu nw̄uhu nno ̄o s̄u: “?Unu maru-a l̄e nwoke-a buk̄wa Nwa Chileke eviya?”

⁴⁰ ̄O d̄uru ̄nwanyi, n̄kwapho ̄zenya l'̄ka ono ele ̄nya g'̄ep̄he maru ip̄he, eme n̄u. Meri onye Magudala ȳi l'̄nwanyi ono. Meri ne Jios̄esu; waa Jiemusu k̄e nwata ȳiru iya; waa Salomi. ⁴¹ ̄Nwanyi ono shi etso Jizos̄u bya ejeru iya ozi teke ̄o n̄o l̄e Ḡalili; m̄ekpowaro ̄nwanyi ̄ozo, tso iya bya Jier̄usal̄emu, n̄kwapho l'̄ka ono ele ̄nya.

Elili Jizos̄u

(*Mat 27:57-61; Luk 23:50-56; Jīon 19:38-42*)

⁴² Noo ya; o rwua ḡe nchi jihūerup̄ho l̄e mb̄oku, ak-wak̄obeje k'echele iya b̄u eswe at̄uta unme; ⁴³ Jīos̄efu, b̄u onye Arimatiya bya ab̄uru onye nweru ̄nya l'oḡbo-ikpe ndu Jiu, shihaakwaph̄o ̄zenya leta ̄nya teke Chileke e-goshi l'̄o ya b̄u eze; shihukwaph̄o obu ike jep̄fu Paȳileti je arw̄o ya g'a haar̄u iya odzu Jizos̄u ḡe ya je elia. ⁴⁴ ̄O duk̄poo Paȳileti biribiri shii l'̄o nw̄uhu-kebewaru. ̄O bya ekua onye-ishi ndu oj̄ogu ono bya aj̄ia ya: “?B̄u eviya l'̄o nw̄uhuwaru?” ⁴⁵ Paȳileti n̄machap̄ho l'̄onu onye-ishi ndu oj̄ogu ono l̄e Jizos̄u nw̄uhuwaru; ̄o s̄u Jīos̄efu g'o jewar̄o je apata iya lia. ⁴⁶ Jīos̄efu bya at̄uḡbua bya eje anmata ̄kwa ̄chaa; bya eje je apazeta odzu Jizos̄u; bya eworu ̄kwa nmab̄echaa ya; bya eje enyebe odzu iya ono l'ilu, a t̄uru l̄e mkpuma; bya eswita oke mkpuma swichia ̄onu ilu ̄bu. ⁴⁷ Meri onye Magudala waa Meri ne Jios̄esu n̄odu h̄uma ̄ka e liru iya.

16

Eshi l'Onwu teta dzuru ndzu

(Mat 28:1-8; Luk 24:1-12; JiOn 20:1-10)

¹ O be l'uzenyashi ge nsO eswe-atuta-unme ono bvuerupho; Meri onye Magudala waa Salomi waa Meri ne Jiemusu ke nshii tugbua jeshia je akpata manu, eshi mkpO, du iche iche, ephe e-te Jizosu gude kwaa ya. ² O be le nchi abOhu mbochi Sonde; ephe jeshia l'ilu ono g'enyanywu wawaru. ³ Ephe nodu epfugbaa su: “? Bupkoo onye e-swifuru anyi oke mkpuma ono, no l'Onu ilu ono?” ⁴ Ephe jeshia apali enya; e swifuwaa mkpuma obu. Mkpuma, eepfu opfu iya obu pakporu eka apaa. ⁵ Ephe kwoba l'ime ilu ono; bya ahuma nwokorObya, no phe l'ekutara, yeru kpowula-kpowula uwe ocha. O du phe biribiri; ndzu guahaa phe.

⁶ Onye ono su phe: “Ndzu ba agushi unu. ?O kwa l'oo Jizosu onye Nazaretu be unu achO; mbu onye-a, a pfugburu l'oswebe-a? O tetaakwaru dzuru ndzu ozo! O to nohekwa l'eka-a. Unu byanu ahuma eka e shi lia ya. ⁷ Unu je epfuaru iya ndu etsoje iya nu waa Pyita l'o vuwaa unu uzo jeshia Galili; l'unu a-huma iya l'eka ono, bu iphe, o pfuhawaru unu-a.”

⁸ Ephe kwofuta l'ilu l'eka ono bya agbagbua lasha. Onu kugbabecha phe akugbabe. Ehu nodu etekwa phe pho etete. Ophu o dudu onye ephe pfuru iphe ono; eka ndzu agu phe.

⁹ Jizosu shi l'Onwu tetachaepho le mboku mbu l'idzu ono; o mee ge Meri onye Magudala vuru uzo huma iya, bu iya bu nwanyi ono, O chifuru ejo obvu esaa, shi buru iya l'ime ehu ono. ¹⁰ Meri ono tugbua je epfuaru iya ndu ephe le Jizosu shi aswije l'eka ephe no ara eka iya. ¹¹ O

pfuchaaru phẹ l'ọ dzu ndzu; tẹme lẹ ya hụmakpooru iya l'ẹnya; ọphu ẹphe ekwedu l'ọo eviya.

¹² E mechaa; Jizosu gbaa ugbugba ọzo byapfuta umadzu labo l'ime ndu etsoje iya nu l'eka ẹphe eje l'echiẹgu. ¹³ Ẹphe lwaphuta azu je epfuaru iya ndu ọphuu; ọphu ẹphe ekwekwapho.

Jizosu egoshi ndu etsoje iya nu onwiya

(Mat 28:16-20; Luk 24:36-49; JiỌn 20:19-23; Ndu 1:6-8)

¹⁴ E mechaa; ọ bya abyapfuta umadzu iri lẹ nanu ono; l'eka ẹphe eri nri. Ọ taaha phẹ uta su l'ẹphe bu ndu aboje obu ẹbo; waa ndu ẹjo ọkpoma; kele ẹphe te ekwetaduru l'iphe, ndu humaru iya nu ge ya tetachaa ru dzuru ndzu pfuru bu eviya.

¹⁵ Ọ su phẹ: “Unu jedzuru ekameka lẹ mgboko l'ọphu je epfukashia ozi-oma-a g'oniyemonye numakota. ¹⁶ Onye kwetaru nu; e mee ya baputizimu be Chileke aa-dzota. Onye ete ekwedu nu be aa-nma ikpe. ¹⁷ Ndu kwetaru nkemu be ee-gude iphe-ohumalenya owa-a hube ama. Ẹphe e-gudeje ẹpha mu achishi obvu; gude ẹpha mu epfu l'olu Unme-du-Nso. ¹⁸ Ẹphe -chita agwo l'eka; ọ to dudu iphe, oo-me phẹ. Teke ẹphe nguru iphe, egbu egbu; ọ to dudu iphe, oo-me phẹ. Ẹphe -byia onye iphe eme ẹka l'o-wekorohu.”

Jizosu alapfu Chileke l'imigwe

(Luk 24:50-53; Ndu 1:9-11)

¹⁹ Noo ya bu; Nnajiuphu, bu Jizosu pfuchaaru phẹ opfu ono; Chileke wolia ya woba l'imigwe. O je anodu l'ekutara Chileke. ²⁰ Ndu etsoje iya nu laa je epfukashiahaa ozi-oma ono l'ekameka. Nnajiuphu nodu eyeru phẹ ẹka l'ozu ono; shi l'iphe-ohumalenya, ẹphe emegbaa egoshi l'ozu-oma

Mak 16:20

67

Mak 16:20

ono, ẹphe ezi ono bu l'ẹka Chileke be o shi. Nokwa g'ọ
du.

Bayıburu Izii
Izii: Bayıburu Izii Bible

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Izii)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 30 Dec 2021 from source files dated 30 Dec 2021

c6885c7c-c550-5b8b-a4fe-4bd714af4f6d